

PSALTAREN OCH NYA TESTAMENTET

INNEHÅLL

Bakgrund	1
Psalm 2	4
Psalm 8	10
Psalm 16	14
Psalm 22	17
Psalm 40	23
Psalm 45	29
Psalm 69	33
Psalm 102	38
Psalm 110	43
Psalm 118	47

PSALTAREN OCH NYA TESTAMENTET

(Lars Mörling 2024)

BAKGRUND

Titel

På hebreiska heter boken "Tehillím", som betyder lovsånger. Många av psalmerna är lovsånger men också tacksägelse, klagan, syndabekännelser, böner och mer undervisande vishetspsalmer. Vi har fått vår titel Psaltaren från grekiskans "Psalmós".

Författare och datering

Psaltaren har sitt ursprung i kung David, som levde runt 1000 f.Kr. Det är 73 av de 150 psalmerna som han anses ha skrivit. Men Psaltaren är en samling av sånger från ett antal författare. De som skrivit många sånger är Koras söner och Asaf. Ett par av psalmerna handlar om tiden under fångenskapen i Babel (Psalm 126, 137). Detta gör att man tror att Psaltaren satts ihop till en bok efter att fångarna kommit tillbaka, kanske under Esras tid runt 450 f.Kr.

Användning

Det är känt att judarna använde Psaltaren som sin sång- och bönbok långt före Kristus. Man använde den regelbundet t.ex. vid de dagliga bönetiderna i gemenskapen i Qumran och man sjöng dessutom speciella psalmer vid de olika högtiderna. Man hade höga tankar om boken och betraktade den som inspirerad av Gud.

I NT ser vi att Jesus citerade från Psaltaren vid flera tillfällen. Han sjöng ur Psaltaren med lärjungarna i samband med att han instiftade nattvarden: "*När de sedan hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget*" (Matt 26:30). Vi vet att judarna sjöng Ps 113–118 vid påskmåltiden.

Jesus citerade från Psaltaren på ett sätt som visade att han ansåg att det var Guds ord, inspirerat av Guds Ande (Matt 22:41-46). Jesus påstod också att det fanns profetior om honom i Psaltaren: "*Och han sade till dem: Detta är vad jag sade till er medan jag ännu var hos er: Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, profeterna och psalmerna*" (Luk 24:44). Vi ser samma uppfattning hos apostlarna i resten av Nya Testamentet.

Jesus är Herren

Det heliga gudsnamnet JHVH (tetragrammet), som vi brukar uttala "Jahveh", återfinns runt 6800 gånger i GT. Med tiden slutade judarna att uttala det heliga namnet och i stället läste de "Adonai" (Herren) i GT-texten. När man översatte GT till grekiska cirka 200 f.Kr skrev man "Kyrios" (Herren) i stället för JHVH. Det är denna översättning som kallas för "Septuaginta" och som betecknas LXX.

NT är skrivet på grekiska och oftast citerades GT:s text från just LXX. Det är känt att man använde sig av LXX i den nytestamentliga gudstjänsten i Romarriket. I NT möter vi att Jesus är Herren (Fil 2:9–11) och ett antal gånger blir det tydligt att Jesus är densamme som JHVH. Vi har flera citat från GT där JHVH syftar på Jesus i NT:s text t.ex.: *"Var och en som åkallar **Herrens** namn ska bli frälst"* (Rom 10:13, Joel 2:32). Men Paulus låter oss förstå att det är Jesus som är Herren (Rom 10:9).

Man följde samma praxis som judarna och Psaltaren blev även de kristnas sång- och bönbok. När man gång på gång mötte "Kyrios" (Herren) i sina böner i LXX så låg det nära till hands att låta detta uttryck syfta på Jesus, som Gud.

Vem är Jesus

En fråga som snart infinner sig är hur NT:s författare kunnat läsa ut all denna rika information om Jesus ur dessa psalmer. För att förstå detta behöver vi först sätta oss in i NT:s vittnesbörd om Jesus. Vi behöver alltså utgå från den Jesus faktiskt är. Det som änglarna sa om Jesus ger oss en bra grund.

- **Ängelns ord till Sakarias**

När ängeln Gabriel förklarade för Sakarias vilket uppdrag hans son, Johannes Döparen, skulle få så påstod han att Johannes skulle gå framför Herren d.v.s. Jahveh (Lukas 1:16-17, Malaki 3:1, 4:5–6). Detta bekräftades av Sakarias när han profeterade över sin nyfödde son: *"Och du, barn, ska kallas den Högstes profet, för du ska gå före Herren och bana väg för honom"* (Luk 1:76, Jes 40:3). Detta innebär att Jesus faktiskt skulle vara en uppenbarelse av "Jahveh", Kyrios, Herren.

- **Ängelns ord till Maria**

När ängeln Gabriel kom till Maria och berättade att hon skulle bli gravid genom den helige Ande och få en son som skulle heta Jesus (Jahveh frälser), så sa han: *"Han ska bli stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud ska ge honom hans fader Davids tron. Han ska vara kung över Jakobs hus för evigt, och hans rike ska aldrig ta slut"* (Luk 1:32-33). Han sa också: *"Därför ska barnet som föds kallas heligt och Guds Son"* (Luk 1:35). Detta innebär att Jesus är Guds son och Davids son. Att han skulle regera som en evig kung över Guds rike innebär att han är Messias (Kristus) och dessutom Människosonen (Daniel 7:13-14).

- **Ängelns ord till herdarna**

När Jesus fötts i Betlehem sa ängeln till herdarna att Jesus var en frälsare och bekräftade att han verkligen var både Messias och Herren: *"I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren"* (Luk 2:11).

- **Ängelns ord till Josef**

När ängeln visade sig för Josef i en dröm bekräftades jungfrufödelsen, hans namn och uppdrag som en frälsare: *"Josef, Davids son! Var inte rädd för att ta till dig Maria som din hustru, för barnet i henne har blivit till genom den helige Ande. Hon ska föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus, för han ska frälsa sitt folk från deras synder"* (Matt 1:20-21).

När vi läser evangelierna och resten av NT bekräftas änglarnas ord om Jesus. Med denna grundförståelse blir det lättare för oss att förstå NT:s kristocentriska tolkning av Psaltaren. I NT är Psaltaren citerad många gånger och i det här studiet kommer vi att fokusera på de messianska psalmerna, som är kopplade till Jesus Kristus.

PSALM 2

- 1 *Varför är hednafolken i uppror? Varför tänker folken tomma tankar?*
2 *Jordens kungar reser sig och furstarna gaddar ihop sig mot Herren och hans Smorde.*
3 *"Vi sliter sönder deras band och kastar av oss deras rep!"*
4 *Han som tronar i himlen ler, Herren gör narr av dem.*
5 *Så talar han till dem i sin vrede, slår dem med skräck i sin glödande harm:*
6 *"Det är jag som har insatt min kung på Sion, mitt heliga berg."*
7 *Jag vill förkunna Herrens beslut, han sade till mig: "Du är min Son, jag har fött dig i dag.*
8 *Be mig, så ger jag dig hednafolken till arvedel och hela jorden till egendom.*
9 *Du ska krossa dem med järnspira, slå sönder dem som lerkärl."*
10 *Var nu kloka, ni kungar, ta varning, ni domare på jorden!*
11 *Tjäna Herren med fruktan och gläd er med bävan!*
12 *Ge Sonen hyllningskyss, så att han inte vredgas och ni går under på er väg, för hans vrede kan snabbt blossa upp. Saliga är alla som flyr till honom.*

Bakgrund till Psalm 2

I Psalm 2 möter vi folkens uppror mot Gud och hans Smorde. I psalmen ser vi att folken inte på något sätt kunde rubba Gud i hans suveränitet. Gud hade en plan och den skulle han utföra genom Sonen, som fick hela jorden till arvedel. Sonen skulle styra över alla folk.

I den här psalmen möter vi begrepp som är messianska:

- Herrens smorde d.v.s. Messias
- Guds son
- Alla folk är i uppror mot Gud och hans Son, men Sonen ska få hela jorden till arvedel.

Apostlarna sa att denna psalm går tillbaka till David och att den helige Ande talade genom honom: *"du har genom den helige Ande talat genom vår fader David, din tjänare: Varför rasar hednafolken, varför tänker folken tomma tankar? Jordens kungar reser sig och furstarna gaddar ihop sig mot Herren och hans Smorde"* (Apg 4:25-26, Ps 2:1–2). Genom att citera inledningen av psalmen antar vi att de enligt praxis egentligen hade hela psalmen i åtanke. Jämför Jesus ord på korset från Ps 22:2, Mark 15:34.

1. Apostlarnas bön (Apg 4:23-31)

Vi ska se hur apostlarna använde Psalm 2 i sin bön. Bakgrunden var att en lam man helats i Jesus namn vid ingången till templet, när Petrus och Johannes hade gått dit för att be (Apg 3:1–10). Det blev en folkskockning och Petrus höll en monumental predikan om Jesus (Apg 3:11-26). Petrus och Johannes greps och fördes inför Stora rådet, där Petrus fylld av den helige Ande talade om Jesus (Apg 4:1–12). Stora rådet förbjöd dem att tala till folket i Jesus namn. Petrus menade att de faktiskt måste lyda Gud mer än människor (Apg 4:18-21). När de blivit frisläppta samlades alla i bön utifrån situationen. Apostlarna gav en lägesrapport som innebar att de nu var förbjudna att tala i Jesus namn d.v.s. att predika om Jesus och hans uppståndelse från de döda.

- **Bön grundad i Gud, Ordet och förföljelsen (Apg 4:24-28)**

Gensvaret på apostlarnas rapport blev att alla församlade gick in i gemensam bön. De inledde bönen med att tilltala Gud som skaparen av allt. Därefter citerade de inledning till Psalm 2, som vi vet var en messiansk psalm om hur kungar och folk reser sig upp mot Herren och hans Smorde (hans Messias). Psalmen visade att Messias var Guds son och att alla folk skulle tillhöra Sonen.

- **Identifikation med psalm 2**

Först identifierade de sin egen situation utifrån psalmen: *”Ja, de gaddade sig verkligen samman i denna stad mot din helige tjänare Jesus, som du har smort, Herodes och Pontius Pilatus tillsammans med hedningarna och Israels stammar, för att utföra vad du i din makt och genom ditt beslut hade förutbestämt.”* (Apg 4:27-28). Man utgick från att Herodes och Pilatus representerade kungar och hednafolk, som reste sig upp mot Messias. Pilatus, representanten för Romarriket, hade dömt Jesus till döden. Judarnas Stora råd hade gjort detsamma och nu var apostlarna förbjudna, av samma Stora råd, att tala i Jesus namn.

- **Bön i samma anda som Psalm 2**

De bad utifrån psalmens inriktning om frimodighet och kraftgärningar. Psalmen sa att alla folk skulle ges åt Sonen och att ingen kunde hindra honom: *”Och nu, Herre, se hur de hotar oss, och hjälp dina tjänare att frimodigt predika ditt ord, genom att du räcker ut din hand för att bota och låta tecken och under ske genom din helige tjänare Jesu namn.”* (Apg 4:29-30).

- **Bönhörelse**

När man sagt amen, så kom Guds gensvar direkt i form av ett jordskalv och att de alla blev fyllda av den helige Ande. Resultatet blev, förutom under och tecken, att de trotsade Stora rådets beslut och predikade om Jesus med frimodighet, som Petrus hade sagt att de måste göra (Apg 4:19-20). Resultatet av bönesvaret verkade sedan framåt genom Apostlagärningarna, när många judar och hedningar kom till tro på Jesus Kristus.

2. Uppståndelse från de döda (Apg 13:16-41)

Paulus och Barnabas kom till Antiokia i Pisidien. På sabbaten fick Paulus möjlighet att tala, som en resande predikant med gedigen teologisk bakgrund, en som varit lärjunge till Gamaliel (Apg 5:34, 22:3). Upplägget för Paulus predikan liknade Stefanus tal inför Stora rådet (Apg 7).

- **Från Egypten till David och till Jesus**

Paulus predikade om Guds löften. Han började med Guds befrielse från slaveri ur Egypten. Många gånger ser vi i NT hur befrielsen från Egypten finns med som en förebild till frälsningen i Jesus Kristus. Paulus fortsatte med en kort historisk översikt tills han kom fram till kung David.

- **Paulus fokuserade på Jesus**

Jesus var huvudpersonen i Paulus predikan: *"Av hans (Davids) efterkommande har Gud enligt sitt löfte fört fram Jesus som Frälsare för Israel"* (Apg 13:23). Resten av predikan går ut på att bevisa detta frimodiga påstående, att Jesus var den Davids son som Gud utlovat genom sina profeter.

- **Johannes Döparen var ett huvudvittne**

Precis som i evangelierna så var Johannes Döparen ett huvudvittne. Han var välkänd som profet och martyr bland alla judar. Paulus citerade honom: *"Och när Johannes stod vid slutet av sitt lopp, sade han: Det ni tror att jag är, det är jag inte. Men se, efter mig kommer en som jag inte ens är värd att knyta upp sandalerna på."* (Apg 13:25). Jesus var den som Johannes hade pekat ut.

- **Paulus beskrev Jesus död och uppståndelse**

Trots att Jesus var helt oskyldig lyckades judarnas religiösa elit att få Jesus dömd till döden genom korsfästelse och därefter lades hans kropp i en grav. Paulus påpekade att detta trots allt skedde i enlighet med Guds profetior.

Men Gud hade agerat tvärt emot det judiska ledarskapet, eftersom han hade väckt upp Jesus från de döda. Paulus påstod att det fanns många ögonvittnen till att Jesus uppstått.

- **Uppståndelsen var bekräftad av profetior i GT**

Paulus visade att Jesus uppståndelse var profeterad om i GT. Men det är lite förvånande hur han använde en vers från Psalm 2: *”Och nu förkunnar vi det glada budskapet för er: löftet som fäderna fick har Gud uppfyllt åt oss, deras barn, genom att låta Jesus uppstå. Det står ju skrivet i andra psalmen: Du är min Son, jag har fött dig i dag.”* (Apg 13:32-33, Ps 2:7). Psalmen var känd bland judarna som en messiansk psalm och den bekräftade att Messias var Guds Son. Men det verkar som om Paulus menade att när Jesus var död och begravd så uppväckte Gud honom genom att föda honom till ett nytt oförgängligt liv. Paulus betonade också att Jesus uppstod till ett oförgängligt liv när han avslutade sin bevisföring med ett citat från Psalm 16. *”Du skall inte låta din Helige se förgängelsen”* (Apg 13:35, Ps 16:10), som för övrigt är samma vers som Petrus använde i sin predikan på pingstdagen för att bevisa Jesus uppståndelse (Apg 2:22, 31). Paulus och Petrus tolkning av versen är identisk.

- **Uppmaning att ta emot frälsning i Kristus (13:38-43)**

Paulus sammanfattade sin predikan med att uppmana åhörarna att ta emot syndernas förlåtelse och rättfärdighet från Gud genom tron på Jesus.

3. Sonen är Gud (Hebr 1:4–13)

Varför jämförs Kristus med änglar i Hebreerbrevets första kapitel? Jo, Gamla Förbundet förmedlades genom änglar (budbärare), till Mose och vidare till Israels folk (Apg 7:53, Gal 3:19, Heb 2:2). Nya Förbundet förmedlades genom vår apostel (budbärare, Hebr 3:1) Jesus Kristus. Därför jämförs Jesus först med änglar och därefter med Mose (Hebr 3:1–6).

- **Gud Fadern vittnar om Sonen**

*”Sonen är så mycket större än änglarna som namnet han har ärvt är högre än deras. Till vilken av änglarna har Gud någonsin sagt: **Du är min Son, jag har fött dig i dag?** Eller: Jag ska vara hans Far, och han ska vara min Son?”* (Hebr 1:4-5, Ps 2:7, 2Sam 7:14). Här används citatet från Psalm 2 snarast som en unik titel på att Jesus är Sonen.

- **Jesus är Gud**

I resten av första kapitlet angavs ett antal citat där Fadern vittnade om Sonen (Hebr 1:8–12). Det Fadern sa om Sonen i dessa citat visar att Sonen är Gud och därför större än alla änglar.

4. Sonen är utvald av Fadern

En huvudpunkt i Hebreerbrevet är att Kristus är vår överstepräst (Hebr 8:1). Hela detta tema introduceras redan i fjärde kapitlet och utvecklas sedan genom brevet.

- **Översteprästens uppgift**

Författaren gav en kort undervisning om en översteprästs funktion, där det blev tydligt att medlarrollen mellan Gud och människan var en huvuduppgift (Hebr 5:1–3).

- **Utvald av Gud**

Det påpekades att ingen kunde själv ta sig titeln som överstepräst, utan Gud måste utse sin överstepräst, precis som Aron blev utsedd (Hebr 1:4, 2Mos 28). Författaren använde Psalm 2 tillsammans med en annan berömd messiansk psalm, nämligen Psalm 110. Citaten tjänar till att bekräfta att Kristus var utsedd till överstepräst av Gud: *"Ingen tar sig denna värdighet, utan man blir kallad av Gud liksom Aron blev det. Så var det också med Kristus. Han tog sig inte värdigheten som överstepräst, utan fick den av honom som sade: **Du är min Son, jag har fött dig i dag.** Han säger också på ett annat ställe: *Du är präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek*" (Hebr 5:4-6, Ps 2:7, Ps 110:4). Här användes Ps 2:7 för att visa att Sonen var utvald.*

Vi kan förvånas över hur man kunde koppla ihop de två citaten. Men båda psalmerna var messianska och gav de en fyllig information om Kristus.

5. Sonen skulle styra över folken med järnspira

I Psalm 2 läste vi: *"Be mig, så ger jag dig hednafolken till arvedel och hela jorden till egendom. Du ska krossa dem med järnspira, slå sönder dem som lerkärl"* (Ps 2:8-9). En kungaspira var en symbol för härskarens makt. I Septuaginta står det inte *"krossa dem med järnspira"* utan *"styra över dem med järnspira"*. Samtidigt var hans makt så överväldigande att de upproriska folken skulle krossas som lerkärl. I Uppenbarelseboken används uttrycket att Kristus ska *"styra"* över folken med järnspira, flera gånger.

- **Troende får regera med järnspira (Upp 2:26-28)**
Här handlar det om att troende ska få makt av Jesus att styra över folken med järnspira, som han hade fått denna makt från Fadern.
- **Jesus skulle styra över alla folk med järnspira (Upp 12:5)**
Hänvisningen ligger i ett sammanhang som belyser drakens (djävulens) roll i att förfölja Kristus och hans folk.
- **Jesus skulle styra med järnspira som domare (Upp 19:11-21)**
Ryttaren på den vita hästen representerar ett domstema i Uppenbarelseboken. Bilden handlar om en slutstrid mot alla Guds fiender. Mannen på hästen kan identifieras genom alla hans messianska titlar, varav en av dem är: *"...och han ska styra dem med järnspira"* (Upp 19:15, Ps 2:9). I Uppenbarelseboken möter vi folkens uppror mot Gud och detta stämmer väl överens med Psalm 2.

Sammanfattning

Nya Testamentets författare var övertygade om att Gud talade genom Psalm 2 om Messias, som dessutom var Guds Son. Man såg hur Kristus segrade över folken genom evangeliet som bredde ut sig i världen. Församlingar grundades och blev en del av Guds folk i Jesus Kristus. De som fortsatte att leva i uppror mot Sonen skulle inte få del av Guds underbara frälsning, utan de skulle möta Guds dom.

PSALM 8

1 För körledaren, till gittit. En psalm av David.

2 Herre, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden, du som satt ditt majestät på himlen!

3 Av barns och spädbarns mun har du berett en makt för dina fienders skull, för att förgöra fiende och hämnare.

4 När jag ser din himmel, dina fingrars verk, månen och stjärnorna som du har skapat –

5 vad är då en människa att du tänker på henne, en människoson att du tar hand om honom?

6 En liten tid lät du honom vara lägre än Gud, med ära och härlighet krönte du honom.

7 Du satte honom att härska över dina händers verk, allt lade du under hans fötter:

8 alla får och oxar liksom vildmarkens djur,

9 himlens fåglar och havets fiskar, de som vandrar havens vägar.

10 Herre, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden!

Bakgrund till Psalm 8

Psalmen är skriven av David. Den inleds och avslutas med att Herrens (Jahvehs) namn är lovprisat över hela jorden. Gud är upphöjd över kosmos och hela sin skapelse. Men David förundras över att människan, som trots att hon är så liten, har Gud ändå gjort människan till nästan en gud. Hela skapelsen blev lagd under människans fötter för att råda över, som i 1Mos 1:26-28.

I Nya Testamentet är Psalm 8:3–7 betraktad som en messiansk text och är citerad flera gånger. Det är inte säkert att hela psalmen ansågs vara messiansk, men det är möjligt. Hela psalmen är riktad till Jahveh och som vi såg i bakgrundsstudiet stod det "Kyrios" det vill säga "Herre" i Septuaginta (LXX) och i NT är Jesus Herre.

1. Lovsång från barn (Matt 21:1–17)

Jesus bekräftade att psalmen var messiansk. Vi befinner oss mitt i ett messianskt skeende i Matteusevangeliet. Jesus har ridit in i Jerusalem som en kung i enlighet med profetian i Sakarja 9:9. Folket har hyllat honom som Messias med hosiannaropen i enlighet med Psalm 118:24–27. Jesus har

drivit ut kommersen ur templet och samtidigt citerat Jes 56:7 och Jer 7:11, som handlade om att templet skulle vara ett bödens hus för alla folk men att de gjort det till en rövarkula. Han helade därefter människor på tempelplatsen: *"På tempelplatsen kom blinda och lama fram till honom, och han botade dem. När överstepräster och de skriftlärdade såg de under han gjorde och barnen som ropade i templet: "Hosianna, Davids son!", blev de upprörda och sade till honom: "Hör du vad de säger?" Jesus svarade dem: "Ja, har ni aldrig läst: **Av barns och spädbarns mun har du berett en lovsång?"** (Matt 21:14-16, Ps 8:3).*

Den religiösa eliten visste att barnens hyllning innebar att Jesus var Messias. Helt klart ansåg Jesus att Psalm inkluderade honom själv. Man kan undra varför det står "makt" eller "värn" och inte "lovsång" i våra översättningar av Psalm 8:3. Det har funnits olika läsarter av ordet. I LXX, som översattes runt 200 år f.Kr. står det "lovsång". I Peshita, som är en översättning från hebreiska till syriak från ca: 150 e.Kr. står det också "sång". Så jag antar att Jesus ansåg att barnens hyllning var en lovsång riktad till honom.

2. Guds makt uppenbarad i Kristus och i oss (Ef 1:15-2:10)

- **Paulus bön för de troende**

Paulus bad för församlingen att de skulle få rätt kunskap om Gud och förstå innebörden i arvet som vi har i Kristus. Och att de skulle inse Guds oerhörda makt på oss som tror. Paulus överraskade med att säga att det är samma makt och kraft som Gud verkade med i Kristus (Ef 1:15-19).

- **Kristus är upphöjd över allt och alla**

Gud uppväckte Kristus från de döda och satte honom på sin högra sida i himlen. Det är den högsta platsen av makt, härlighet och ära i hela universum. Kristus regerar i evighet över alla sina fiender (Ef 1:20-21). *"**Allt lade han under hans fötter, och honom som är huvud över allting gav han till församlingen som är hans kropp, fullheten av honom som uppfyller allt i alla**"* (Ef 1:22-23, Ps 8:7). Vi ser ett samband mellan Ps 8:7 och Ps 110:1, med Kristus som sitter på Faderns högra sida och allt som läggs under hans fötter.

- **Gud har frälst oss i Kristus (Ef 2:1–10)**

Är det verkligen sant att Gud har samma makt och kraft på oss, som han verkade med i Kristus? Jo, det Gud gjorde med Kristus har han också gjort

med oss **"i Kristus"**. Paulus sa att vi var döda i vår synd och under Guds heliga vrede (Ef 2:1–3). Gud gjorde oss levande med Kristus och satte oss med Kristus i den himmelska världen. Han gjorde det för att i kommande tider visa sin rika nåd mot oss i Kristus (Ef 2:4–7). Detta innebär att Gud har samma makt och kraft på oss. Förtjänade vi detta? Nej! *"Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig. Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem"* (Ef 2:8–10).

3. Allt är lagt under Kristi fötter (1Kor 15:20-28)

- **Kristus uppstod som den förste (1Kor 15:20-23)**

Paulus undervisade om uppståndelsen och sa att Kristus uppstod som förstlingen av de döda. Det innebär att han var den förste som uppstod till ett oförgängligt evigt liv. Paulus sa att alla dör i Adam och alla ska göras levande i Kristus. Men "alla" innebär här alla troende: *"Men var och en i sin ordning: Kristus som förstlingen och därefter, när han kommer, de som tillhör honom"* (1Kor 15:23).

- **Jesus regerar som kung i Guds rike (1Kor 15:24-28)**

Precis som i Efesierbrevet så kopplade Paulus ihop Psalm 110:1 med Psalm 8:7. Texten förutsätter nämligen att Kristus sitter på Faderns högra sida. Jesus, Guds son, regerar tills alla fiender och även döden lagts under hans fötter. I gamla tider var de fiender som en kung styrde över ingraverade i hans fotpall. *"Han måste regera tills han har lagt alla fiender under sina fötter. Som den sista fienden berövas döden sin makt, **för allt har han lagt under hans fötter**. Men när det sägs att allt är lagt under honom gäller det självklart inte Gud som har lagt allt under Kristus"* (1Kor 15:25-27, Ps 110, Ps 8:7). Slutligen ska Sonen frivilligt underordna sig, Fadern och Gud ska vara allt i alla (1Kor 15:28).

4. Jesus är större än änglarna som människa (Hebr 2:5–18)

I Hebreerbrevet kapitel ett är Jesus större än änglarna som Gud. I kapitel två är han större än änglarna som människa. Författaren slår fast att den kommande världen inte är lagd under änglar (Hebr 2:5) och därefter följer ett ganska långt citat från Psalm 8, som följer LXX.

"Vad är då en människa att du tänker på henne, eller en Människoson att

du tar hand om honom? En liten tid lät du honom vara lägre än änglarna, med härlighet och ära krönte du honom. Allt lade du under hans fötter
(Hebr 2:6-8, Ps 8:5-7).

Vi noterar en olikhet mellan LXX och vår svenska översättning av Ps 8:6 där hebreiska "elohím" kan översättas "gud", eller "änglar". NIV och King James har valt "angels" och Hebreerbrevet följer som sagt LXX.

- **Jesus blev människa för att frälsa människor**

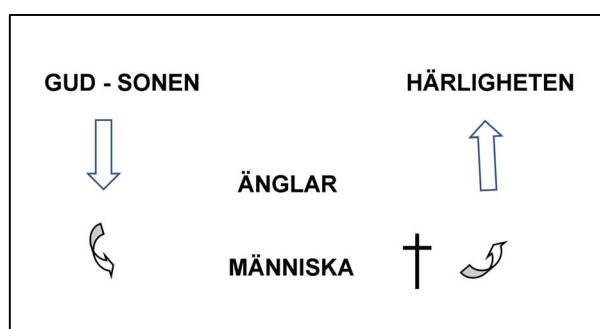
Jesus blev lägre än änglarna under sitt jordeliv. Men han kröntes genom sin död med härlighet och ära (Hebr 2:9, Fil 2:6-11). Han var lägre än änglarna men sitter nu på Faderns högra sida. Varför gjorde Gud detta genom Jesus? Jo, för han ville föra sina barn till frälsning (Hebr 2:10-11).

- **Jesus blev människa för att besegra djävulen**

De första människorna besegrades av djävulen och vi skördade död. Jesus blev människa för att som människa besegra Satan, synden och döden (Hebr 2:14-15).

- **Det är inte änglar men människor som Gud tar sig an**

Den kommande världen är inte lagd under änglar (Hebr 2:5). Men det är människor som Gud frälsar till sin härlighet genom Jesus Kristus. Han blev fullt ut en människa för att kunna tjäna som vår överstepräst och bära fram sitt eget liv som ett offer för våra synder (Hebr 2:16-18).

Gud blev människa i Kristus för att frälsa människor. Jesus besegrade Satan, synden och döden. Han kröntes med härlighet och ära genom sitt lidande. Han för alla troende till härligheten i den kommande världen.

PSALM 16

- 1 En sång av David. Bevara mig, Gud, för jag flyr till dig.
- 2 Jag säger till Herren: "Du är min Herre, jag har inget gott utom dig.
- 3 De heliga i landet, de härliga, hos dem har jag all min glädje."
- 4 De som jagar efter andra gudar får många sorger. Jag offrar inte deras dryckesoffer av blod, jag tar inte deras namn på mina läppar.
- 5 Herren är min lott och min bågare, du tryggar min arvedel.
- 6 En ljuvlig lott har tillfallit mig, ett underbart arv har jag fått.
- 7 Jag prisar Herren som ger mig råd. Även mitt inre förmanar mig om natten.
- 8 Jag har alltid Herren för ögonen. Han är vid min högra sida, jag vacklar inte.
- 9 Därför gläds mitt hjärta och jublar min ära. Även min kropp får vila trygg,
- 10 för du lämnar inte min själ åt dödsriket, du låter inte din Helige se förgängelsen.
- 11 Du visar mig livets väg. Jag mättas av glädje inför ditt ansikte, av ljuvlighet på din högra sida för evigt.

Bakgrund till Psalm 16

Denna psalm betraktades på Jesus tid som en messiansk psalm av David. Det som styrker denna tes är att Petrus och Paulus citerade från psalmen i en judisk kontext. Båda lät psalmen syfta på Jesus Kristus och hans uppståndelse (Apg 2:25-28, Apg 13:35).

I psalmen möter vi Messias (Davids) totala överlåtelse till Herren, det vill säga till Jahveh (16:2). Herren var hans allt, hans arvslott i livet och hans dryck (16:5-6). Han ska i all evighet mättas av glädje och ljuvlighet (16:11). Det verkar som om psalmen beskrev att Messias levde av och för Herren.

Herren befann sig på Messias högra sida. Den sidan stod för heder, ära och styrka (16:8). Psalmen avslutas med att Messias i stället befinner sig på Guds högra sida för evigt (16:11).

Det märkliga är att psalmen tycks tala om en fysisk uppståndelse, att Messias kropp inte skulle lämnas åt dödsriket (sheol) och förgängelsen. Herren skulle i stället visa honom livets väg och mätta honom med evig glädje och ljuvlighet på sin högra sida (16:9-11).

1. Messias skulle uppstå från de döda (Apg 2:14-41)

På pingstdagen föll den helige Ande över lärjungarna. De döptes i

Anden och fylldes av Anden (Apg 1:5, 2:1-4). Förutom ett dån som hördes i området så kunde lärjungarna, den dagen, tala alla möjliga språk. Det blev en stor folksamling på grund av allt som skedde. Aposteln Petrus steg fram och förklarade vad som hänt. Petrus påpekade att det var tredje timmen på dagen (Apg 2:15) och morgonbönen i templet hölls då, det vill säga kl 9. Mycket talar alltså för att lärjungarna befann sig vid templet för sin morgonbön. Det förklarar också hur mer än tre tusen personer kunde samlas kring apostlarna (Apg 2:41). Petrus inledde med att påpeka att Joels profetia om Anden hade gått i uppfyllelse (Apg 2:16-21, Joel 2:28-32). En nyckel till att förstå Petrus predikan är hans sista citat från Joel: *"Och det ska ske att var och en som åkallar **Herrens namn** ska bli frälst"* (Apg 2:21). Petrus kommer nämligen påstå att det är Jesus som är **Herre** (Apg 2:36).

- **Jesus var uppstånden**

Först hänvisade Petrus till vad de redan visste om Jesus tjänst, som bekräftats av Gud genom alla under. Petrus sa att åhörarna hade del i att Jesus avrättades av romarna genom korsfästelse. Det chockerande var att Petrus påstod att Gud hade låtit Jesus uppstå från de döda och att detta var profeterat om Messias. Petrus citerade här från vår Psalm 16 (Apg 2:25-28, Ps 16:8-11). Han påpekade att dessa verser omöjligt kunde gälla kung David, eftersom han dog och var begravnen där i Jerusalem. Nej citatet måste syfta på Davids son, Messias: *"I förväg såg han Messias uppståndelse och sade: **Han ska inte lämnas åt dödsriket, och hans kropp ska inte se förgängelsen**"* (Apg 2:31, Ps 16:10). Efter detta återupprepade Petrus att Gud uppväckt Jesus från de döda och att alla apostlarna var ögonvittnen.

- **Jesus är Herre och Messias**

Därefter kom nästa chockerande påstående, nämligen att Jesus farit till himlen och intagit sin position vid Guds högra sida. Där hade Jesus fått Anden från Fadern och utgjutit Anden över sina lärjungar och detta förklarade de märkliga fenomenen med dån och språken som alla kunde se och höra. För att backa upp dessa fantastiska påståenden sa Petrus: *"David har ju inte stigit upp till himlen, men han säger: Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiende som en pall under dina fötter"* (Apg 2:34-35, Ps 110:1). Slutsatsen var att Messias måste ha en himmelfärd för att därefter kunna inta positionen på Guds högra sida. Allt detta hade hänt Jesus, som därför måste vara **Messias och Herre** (Apg 2:36).

- **Omvändelse och dop i Jesus namn**

Åhörarna blev träffade av Petrus tal och de frågade vad de skulle göra.

Petrus sa att de skulle vända om till Gud och därmed Herren Jesus. De skulle låta döpa sig i **Herren Jesus namn**. Då skulle de få syndernas förlåtelse och den helige Ande som gåva. Det visade sig att tre tusen personer döptes den dagen (Apg 2:37-41).

2. Jesus är den uppståndne Messias (Apg 13:16-41)

Paulus höll en predikan i synagogan i Antiokia i Pisidien där han med hänvisningar och citat från GT visade att Jesus är Messias. Som profetia om uppståndelsen citerade han från Psalm 16:10. Jag har tidigare kommenterat Paulus predikan i kompendiet och vi noterade att Paulus använde versen på samma sätt som Petrus.

PSALM 22

1 För körledaren, till "Morgonrodnadens hind". En psalm av David.

2 Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig? Jag ropar och klagar, men min frälsning är fjärran.

3 Min Gud, jag ropar om dagen men du svarar inte, och om natten men får ingen ro.

4 Ändå är du den Helige, den som tronar på Israels lovsånger.

5 På dig förtröstade våra fäder, de förtröstade och du befriade dem.

6 Till dig ropade de och fick hjälp, de förtröstade på dig och behövde inte skämmas.

7 Men jag är en mask och inte en människa, hånad av människor och föraktad av folket.

8 Alla som ser mig hånar mig, de grimaserar och skakar på huvudet:

9 "Anförtro dig åt Herren! Han får befria och rädda honom, han älskar ju honom."

10 Det var du som drog mig ut ur moderlivet, du gjorde mig trygg vid min mors bröst.

11 På dig är jag kastad ända från modersskötet, från moderlivet är du min Gud.

12 Var inte långt ifrån mig, för nöden är nära och ingen hjälpare finns.

13 Tjurar i mängd omger mig, Bashans oxar omringar mig.

14 Som rovlystna, rytande lejon spärrar de upp sitt gap mot mig.

15 Jag rinner bort som vatten, alla mina leder har skilts åt. Mitt hjärta är som vax, det smälter i mitt inre.

16 Min kraft är uttorkad som en krukskärva, min tunga fastnar i gommen. Du lägger mig i dödens stoft.

17 Hundar omger mig, de ondas hop omringar mig, de har genomborrat mina händer och fötter.

18 Jag kan räkna alla mina ben, de ser på mig, de stirrar.

19 De delar mina kläder mellan sig och kastar lott om min klädnad.

20 Men du, Herre, var inte långt borta! Du min styrka, skynda till min hjälp!

21 Rädda min själ från svärdet, mitt liv ur hundarnas våld!

22 Fräls mig från lejonets gap och vildoxarnas horn! Du bönhör mig.

23 Jag ska förkunna ditt namn för mina bröder, mitt i församlingen ska jag lovsjunga dig.

24 Ni som vördar Herren, lova honom! Ära honom, alla Jakobs barn, och bäva för honom, alla Israels barn,

25 för han föraktade inte den förtrycktes lidande och såg inte på honom med avsky. Han dolde inte sitt ansikte för honom utan lyssnade när han ropade till honom.

- 26 Från dig kommer mitt lov i den stora församlingen. Jag ska uppfylla mina löften inför dem som vördar honom.
- 27 De ödmjuka ska äta och bli mätta, de som söker Herren ska lova honom. Era hjärtan ska leva för evigt.
- 28 Alla jordens ändar ska minnas det och omvända sig till Herren, folkens alla släkter ska tillbe inför dig,
- 29 för riket är Herrens och han råder över folken.
- 30 Alla mäktiga på jorden ska äta och tillbe, inför honom ska de böja knä, alla som går ner i stoftet och inte kan hålla sin själ vid liv.
- 31 Ättlingar ska tjäna honom, kommande slakten ska få höra om Herren.
- 32 De ska träda fram och förkunna hans rättfärdighet för det folk som ska födas: att han har gjort det.

Bakgrund till Psalm 22

Denna psalm betraktades som en messiansk psalm av David på Jesus tid. När Jesus hängde på korset ropade han ut inledningen till psalmen: "Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "Eli! Eli! Lema sabaktani?" Det betyder: "Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?" (Matt 27:46, Ps 2:2). Jag utgår från att Jesus upplevde innebörden i detta desperata rop. Samtidigt riktade han allas ögon till Psalm 22. Vi antar att Jesus menade hela psalmen ungefär som när Lukas skrev ned inledningen av Psalm 2 i Apg 4:25-26. Vi vet att detta sätt att citera psalmer var vanligt bland judarna. Vi noterar att Jesus ropade på vardagsspråket arameiska och inte på hebreiska. Sannolikt ville han att alla judar skulle förstå och rikta sin blick mot just Psalm 22.

- **Genomborrat eller som ett lejon**

Det pågår en diskussion kring vers 17. I Folkbibeln läser vi: "...de har genomborrat mina händer och fötter." och i Bibel 2000 läser vi: "...Händer och fötter är skrumpnade".

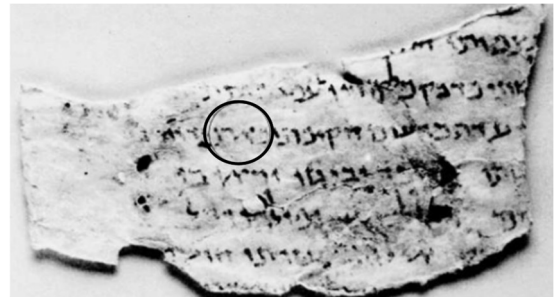
Det handlar om en enda bokstav, nämligen vav ם eller yod ם. Med vav som sista bokstav blir det hebreiska ordet "karu" som betyder "genomborrat". Med yod som sista bokstav blir ordet "kari" som betyder "som ett lejon". I den hebreiska masoretiska texten från 800-talet e.Kr. står det "kari" (som ett lejon). Översättarna för Bibel 2000 har antagit att detta är ett idiom för något som kan översättas "skrumpnade". De allra flesta bibelöversättningar har "genomborrat" i vers 17. Vad grundar de detta på?

- **Indicier som stöder ordet genomborrat**

- Hebreiskan kräver i textsammanhanget ett verb, som t.ex. "genomborrat".

Medan "som ett lejon" blir obegripligt.

- Ett fåtal varianter av den masoretiska texten har med ordet "genomborrat".
- LXX som översattes runt 200 f.Kr. har "genomborrat".
- Dödahavsrollarna från före Kristus eller strax efter har "genomborrat".
- Peshitta som översattes runt 150 e.Kr har "genomborrat".
- Dessutom finns ett tidigt rabbiniskt stöd för "genomborrat".
- En möjlig förklaring är att genom århundradena har ett skrivfel från ett vav ם till ett yod ם smugit sig in i texten. De är ju trots allt väldigt snarlika.

Ett fragment från Qumran med Ps 22:17. I cirkeln står det "karu" – genomborrat.

- I klagopsalmer i Psaltaren finns ofta en parallell mellan klagan och begäran.

Vers	KLAGAN	Vers	BEGÄRAN
2	Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig? Jag ropar och klagar, men min frälsning är fjärran.	20	Men du, Herre, var inte långt borta! Du min styrka, skynda till min hjälp!
13-14	Tjurar i mängd omger mig, Bashans oxar omringar mig. Som rovlystna, rytande lejon spärrar de upp sitt gap mot mig	22	Fräls mig från lejonets gap och vildoxarnas horn! Du bönhör mig.
17	Hundar omger mig, de ondas hop omringar mig, de har genomborrat mina händer och fötter.	21	Rädda min själ från svärdet , mitt liv ur hundarnas våld!

- Personligen anser jag att mycket talar för att Folkbibelns översättning är den rätta. "Genomborrat" passar betydligt bättre in i texten än "som ett lejon".

- **Beskrivning av en korsfästelse (22:15-18)**

I psalmen möter vi en beskrivning av en korsfästelse trots att man inte använde denna avrättningsmetod på Davids tid. Psalmen var profetisk och blickade fram emot Messias lidande och korsfästelse. Jag kommer att utgå från texten med detta i åtanke.

LÖPANDE KOMENTAR

1. Messias lidande (Ps 22:1-22)

- **Förtvivlad och övergiven (22:1-3)**

Vi möter en förtvivlad Messias (David) som ropade till Gud och undrade varför han var totalt övergiven. Trots rop på hjälp fick han inget svar. Som vi sett riktade Jesus vår uppmärksamhet till psalmen genom sitt rop på korset, då han citerade Ps 22:2 (Matt 27:46).

- **Gud räddade sitt folk i historien (22:4-6)**

Han mindes hur Gud räddat sitt folk genom historien när de ropat och förtröstat på Herren. Inte minst när de var slavar i Egypten.

- **Utlämnad och hånad (22:7-9)**

Psalmen beskrev ett hån som också Jesus mötte när han korsfästes (Matt 27:39-44).

- **Herren var Messias Gud (22:10-11)**

Ända sedan födseln hade Herren varit Jesus Gud och Fader. Inte ens korsfästelsen kunde ändra på detta faktum.

- **Korsfästelse och död (22:12-22)**

Messias bad att Herren skulle vara nära mitt i nöden (22:12). Psalmen beskrev en fullständigt livsfarlig och utsatt situation. Han var omringad av vilda tjurar och oxar och rytande lejon (22:13-14).

- Bilden av en korsfästelse träder fram i texten: *"Jag rinner bort som vatten, alla mina leder har skilts åt..."* (22:15). Detta var vad som hände vid en korsfästelse. När den korsfäste inte längre orkade hålla emot med sin muskelkraft så gled lederna isär.

- *"Min kraft är uttorkad som en krukskärva, min tunga fastnar i gommen. Du lägger mig i dödens stoft"* (22:16). Den korsfäste svettades kopiöst, med uttorkning och törst som följd. Jesus ropade: *"Jag törstar!"* (Joh 19:28-30).

- *"Hundar omger mig, de ondas hop omringar mig, de har **genomborrat** mina händer och fötter"* (22:17). Helt klart beskrev psalmen en korsfästelse. Jag har redan kommenterat denna vers men vill peka på att det finns fler verser på att Messias skulle genomborras: *"Han blev **genomborrad** för våra brott,*

- *slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade”* (Jes 53:5). Och i Sakarja 12:10 läser vi: *”Men över Davids hus och över Jerusalems invånare ska jag utgjuta nådens och bönens Ande, så att de ser upp till mig som de har **genomborrat**. De ska sörja över honom som man sörjer ende sonen, och de ska gråta bittert över honom som man gråter över sin förstfödde”*.
- Johannes bekräftade att Messias skulle genomborras och citerade från Sakarja 12:10 (Joh 19:33-37).
- *”Jag kan räkna alla mina ben, de ser på mig, de stirrar”* (22:18). Psalmen beskrev den utsträckta kroppen på korset.
- *”De delar mina kläder mellan sig och kastar lott om min klädnad”* (22:19). Märkligt nog beskrev psalmen i detalj vad man gjorde med Jesus kläder (Joh 19:23-24, Matt 27:35). Återigen bad Messias innerligt till Gud om hjälp (22:22).

2. Messias triumf (Ps 22:23-32)

Mitt i psalmen vänder allting till triumf, tacksägelse och lovsång. En viktig fråga är om även denna del av psalmen är messiansk och det är den.

Hebreerbrevets författare citerade: *”när han säger: **Jag ska förkunna ditt namn för mina bröder, mitt i församlingen ska jag lovsjunga dig**”* (Hebr 2:12, Ps 22:23). I Hebreerbrevet är det Jesus som talar genom versen i jag-form. Citatet ligger mitt i ett avsnitt som handlar om Kristi lidande och död för Guds barns frälsning (Hebr 2:10-18).

- **Israel skulle tillbe Herren (22:24-27)**
Messias uppmanade först Israel att lova Herren (22:24). Messias själv lovade Herren och sa att han skulle få infria sina löften: *”Från dig kommer mitt lov i den stora församlingen. Jag ska uppfylla mina löften inför dem som vördar honom. De ödmjuka ska äta och bli mätta, de som söker Herren ska lova honom. Era hjärtan ska leva för evigt”* (22:26-27). Vi känner till Jesus underbara löften i evangelierna, för alla som tror på honom.
- **Folken skulle tillbe Herren (22:28-30)**
Messias uppmanade alla folk att omvända sig och tillbe Herren. Alla mäktiga på jorden skulle böja knä och tillbe Israels Gud.

- **Kommande släkten skulle tillbe Herren (22:31-32)**

Alla kommande generationer skulle tjäna Herren: *”De ska träda fram och förkunna hans rättfärdighet för det folk som ska födas: **att han har gjort det**”* (22:32). Vad var det Gud hade gjort genom Messias? Jo, det var just det som Messias bad Gud om genom denna psalm.

Sammanfattning

I psalmen mötte vi den lidande Messias och hans korsfästelse som var beskriven i detalj.

När man ser hur psalmen sedan vände till triumf inser man att det Gud skulle göra genom Messias korsfästelse skulle vara monumentalt. Det skulle ha ett genomslag i hela världen och för kommande generationer.

PSALM 40

1 För körledaren. En psalm av David.

2 Jag väntade och väntade på Herren, och han böjde sig till mig och hörde mitt rop.

3 Han drog mig upp ur fördärvets grop, upp ur den djupa dyn. Han ställde mina fötter på klippan och gjorde mina steg fasta,

4 han lade en ny sång i min mun, en lovsång till vår Gud. Många ska se det och frukta och förtrösta på Herren.

5 Salig är den som har Herren till sin trygghet och inte vänder sig till de stolta, de som viker av till lögn.

6 Herre min Gud, många är undren du gjort och tankarna du tänkt för oss. Inget kan liknas vid dig. Jag vill förkunna och berätta om dem, de är fler än man kan räkna.

7 Slaktoffer och matoffer vill du inte ha – du har öppnat mina öron – brännoffer och syndoffer begär du inte.

8 Därför säger jag: "Se, jag kommer, i bokrullen står det skrivet om mig.

9 Att göra din vilja, min Gud, är min glädje. Din lag är i mitt hjärta."

10 Jag förkunnar glädjebudet om rättfärdighet i den stora församlingen, jag sluter inte mina läppar. Du, Herre, vet det.

11 Jag döljer inte din rättfärdighet i mitt hjärta, jag talar om din trofasthet och din frälsning. Jag gömmer inte din nåd och din sanning för den stora församlingen.

12 Du, Herre, tar inte din barmhärtighet ifrån mig. Din nåd och din sanning ska alltid bevara mig,

13 för jag är omgiven av otaliga onda ting. Mina synder har hunnit ifatt mig, jag orkar inte se dem. De är fler än håren på mitt huvud. Mitt mod sviker mig.

14 Var nådig, Herre, och rädda mig! Herre, skynda till min hjälp!

15 Låt alla som vill ta mitt liv möta skam och vanära, låt dem som önskar mig ont vika tillbaka och skämmas.

16 Låt dem häpna av skam, de som säger till mig: "Haha, haha!"

17 Låt alla som söker dig få jubla och glädjas i dig, låt dem som älskar din frälsning alltid säga: "Herren är stor!"

18 Jag är betryckt och fattig, men Herren tänker på mig. Du är min hjälp och befriare. Min Gud, dröj inte!

Bakgrund till Psalm 40

Det naturliga är att läsa psalmen som att den handlar om Davids liv. Men vi vet att vers 7-9 betraktades som en messiansk text på Jesus tid. Något som styrker den tesen är att verserna är citerade i Hebreerbrevet 10:5-7 och syftar på Jesus Kristus och hans offer. Vi bör påminna oss om att Hebreerbrevet var skrivet till judar. Hebreerbrevet följer Septuaginta (LXX), som är en judisk översättning av GT till grekiska från runt 200 f.Kr.

- **Septuagintas avvikande översättning av Ps 40:7**

Vi noterar en olikhet mellan våra översättningar och Septuaginta.

Folkbibeln: "Slaktoffer och matoffer vill du inte ha – **du har öppnat mina öron**" (Ps 40:7). Septuaginta: "*Offer och gåvor ville du inte ha, men **du har berett mig en kropp***" (Hebr 10:5).

- **En rimlig förklaring**

Hur har översättarna av Septuaginta resonerat? Ordagrant står det på hebreiska i Ps 40:7 "mina öron har du grävt". En judisk översättning från 1991 av Rabbi A.J. Rosenberg har: "You dug ears for me" (Ps 40:7).

Några forskare har uppfattat att uttrycket kan syfta på att öronen genomborrats på något sätt. Kanske som när en slav valde att inte frigges, utan ville stanna hos sin herre av kärlek. Då stacks en syl genom hans ena öra och in i slavägarens dörrpost (2Mos 21:5-6). Men i det här fallet är det båda öronen som har "grävts", eller formats. FF Bruce ansåg att uttrycket skulle kunna syfta på en skulptör som formade öronen som en del av en kropp, ungefär som när Gud skapade Adam (1Mos 2:7). Det tycks som om det är den betydelsen som översättarna av LXX har använt. Man har noterat att det är vid flera andra tillfällen som översättarna av LXX valt att försöka förtydliga ett hebreiskt uttryck.

Löpande kommentar

- **David beskrev hur Gud stegvis räddat honom (40:2-4)**

Man kan se en progression i Guds räddning av David. Först var David i en fullständigt förtvivlad och utsatt situation. Han bad och väntade på Herren i sin nöd tills Gud hörde hans rop och svarade. Gud drog upp honom ur fördärvets grop, som var full av dy och ställde honom på en klippa. Gud gjorde hans steg fasta och la en ny lovsång i hans mun.

- **Frukten av Guds räddning av David (40:4-6)**

Guds räddning uppmuntrade andra att tro på Herren. Det verkar formas en grupp av människor som har sin trygghet i Herren, han som har gjort många under och som har många tankar för oss. David ville fortsätta att tala om Gud och hans under för människor.

- **Någon som var profeterad i skriften skulle komma (40:7-9)**

Överraskande nog sa David att Herren inte var särskilt intresserad av offren från tredje Mosebok kapitel 1-4. Han var däremot intresserad av att hans vilja fick uttryckas i en person som skulle komma och som hade Guds lag i sitt hjärta. Denna person var profeterad om, på så sätt att det redan stod skrivet om honom i bokrullen. För David kan det ha handlat om Gud ville uttrycka sin vilja genom honom i enlighet med Guds lag. Det är tveksamt om denna text enbart syftade på David. Det verkar rimligare att den syftade på Davids son, det vill säga Messias. Det är just dessa verser som är citerade i NT (Hebr 10:5-7).

- **Herren var Davids enda hopp i ljuset av ondska och synd (40:10-14)**

David ville tala om Gud i den stora församlingen. Det verkar vara den grupp av troende som vi mötte i vers 5. Han ville tala om Guds rättfärdighet, trofasthet, frälsning, nåd och sanning, som han sa i slutet av vers 6.

David bad att Gud skulle bevara honom i sin nåd och sanning. Han upplevde att han var helt omgiven av ondska och av alla sina otaliga synder: *"Var nådig, Herre, och rädda mig! Herre, skynda till min hjälp!"* (40:14). Beskrivningen liknar den vi mötte i vers två, där han beskrev sin hopplösa situation innan Gud räddade honom.

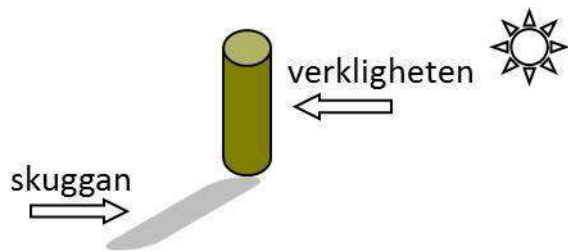
- **Bön om räddning och lovsång (40:15-18)**

David bad att alla hans fiender, som hånade och förföljde honom, skulle få skämmas. Han bad att de troende å andra sidan skulle få glädjas och prisa Herren.

För egen del var han väl medveten om sina begränsningar och totala beroende av Herren: *"Jag är betryckt och fattig, men Herren tänker på mig. Du är min hjälp och befriare. Min Gud, dröj inte!"* (40:18).

Psalm 40 och Hebreerbrevet

1. Lagen är en skugga av verkligheten

"Lagen ger en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt" (Hebr 10:1) Skuggan är inte verkligheten men den ger en bra idé om hur verkligheten ser ut.

För att förstå Hebreerbrevet behöver vi sätta oss in i hur författaren tänkte vad det gäller lagen i GT. Lagen innefattar här hela Tora, det vill säga de fem Moseböckerna. Genom lagen förstår vi mycket om prästtjänsten och offren. Men allt detta var bara skuggan, för verkligheten finns i Kristus.

- **Nya förbundet kom med Jesus Kristus (Hebr 8:6-13, Jer 31:31-34)**
I Hebreerbrevet möter vi Jeremias profetia om det nya förbundet som kom med Jesus Kristus (Hebr 8:6-13). Jesus sa själv när han instiftade nattvarden: *"Och han sade till dem: Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många"* (Mark 14:24). Hebréerna skulle leva i det Nya Förbundet, men inte i det gamla. *"När han talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat det förra föråldrat. Och det som blir gammalt och föråldrat är på väg att försvinna"* (Hebr 8:13).
- **Kristus är överstepräst i Nya Förbundet (Hebr 7:11-19)**
Till och med GT:s lag om prästerskapet fick stå tillbaka för det nya förbundet: *"Så åsidosätts ett tidigare bud eftersom det var svagt och kraftlöst, för lagen åstadkom aldrig något fullkomligt. Men ett bättre hopp har kommit, och genom det kan vi närma oss Gud"* (Hebr 7:18-19).
- **Kristus tjänar i den fullkomliga helgedomen (Hebr 8:5, 9:24)**
Nya Förbundets helgedom sattes över det jordiska templet: *"Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord av människohand och som bara är en bild av den verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår skull"* (Hebr 9:24).
- **Offren i det Gamla Förbundet var ofullkomliga (Hebr 10:1-4)**
Eftersom lagen bara var en skugga av verkligheten var alla offren ofullkomliga och kunde aldrig ta itu med syndaproblemet: *"för tjurars och bockars blod kan omöjligt utplåna synder"* (Hebr 10:4). Lösningen kom från

Gud i det Nya Förbundet i Jesus Kristus.

2. Jesus offer ersatte alla offren i lagen (Hebr 10:5-10)

- **Kristus kom inte för att bära fram djuroffer (10:5-6, Ps 40:7)**

Här kom citatet från Psalm 40, för att visa att Gud inte fann behag i offren i tredje Mosebok. I stället sa Gud att han gav Messias en kropp: *"Offer och gåvor ville du inte ha, **men du har berett mig en kropp. Brännoffer och syndoffer gladdede dig inte**"* (Hebr 10:5-6, Ps 40:7). Här låg även tanken att Gud blev människa i Jesus Kristus för att frälsa människor. Något vi tidigare sett i kapitel två av Hebreerbrevet.

- **Kristus kom för att göra Guds vilja i sin kropp (10:7)**

I texten är det Kristus som talar till Fadern. Han säger att han fått en kropp för att uttrycka Faderns vilja genom denna kropp. Dessutom stod det i bokrullen vad han skulle göra. *"Då sade jag: Se, jag har kommit för att göra **din vilja, Gud. I bokrullen står det skrivet om mig**"* (Hebr 10:7, Ps 40:8-9).

- **Guds vilja var att Kristus skulle offra sin kropp (Hebr 10:8-10)**

Författaren tog fasta på begreppet **Guds vilja** och noterade att det stod i motsats till de ofullkomliga offren, som Gud inte ville ha: *"Och i kraft av **den viljan** är vi helgade, genom att Jesu Kristi kropp har offrats en gång för alla"* (Hebr 10:10). Så Gud gav Kristus en kropp för att han skulle offra sig själv och på så sätt vinna evig frälsning åt oss, som vi tidigare sett (Hebr 2:9-18).

3. Jesus offer var evigt och fullkomligt (Hebr 10:11-14)

- **Prästerna offrade verkningslösa offer**

*"Alla andra präster står och förrättar sin tjänst dag efter dag och bär gång på gång fram samma offer som **aldrig** kan ta bort synderna"* (Hebr 10:11).

- **Jesus offrade ett enda fullkomligt offer**

*"Men Jesus har framburit **ett enda syndoffer för alla tider**, och han har sedan satt sig på Guds högra sida och väntar nu på att hans fiender ska läggas som en pall under hans fötter"* (Hebr 10:12-13).

- **Resultatet av Jesus enda offer**

"Med ett enda offer har han för all framtid fullkomnat dem som helgas" (Hebr 10:14).

4. Den helige Ande bekräftade Jesus offer (Hebr 10:15-18)

Författaren lät Guds Ande tala genom Jeremias profetia om det Nya Förbundet (Jer 31:33-34) och Anden bekräftade Jesus fullkomliga offer. Bekräftelsen låg i att, enligt Jeremias profetia, skulle alla i det Nya Förbundet vara totalt förlåtna: *"och deras synder och överträdelser ska jag aldrig mer minnas"* (Hebr 10:17, Jer 31:34). Detta var det eviga resultatet av Jesus offer: *"Med ett enda offer har han för all framtid fullkomnat dem som helgas"* (Hebr 10:14).

PSALM 45

1 För körledaren, till "Liljorna". En vishetspsalm, en kärlekssång av Koras söner.

2 Mitt hjärta flödar över av sköna ord, jag säger: Min sång gäller en kung. Min tunga är en snabb skrivares penna.

3 Skönast är du bland människors barn, nåd är utgjuten över dina läppar. Därför har Gud välsignat dig för evigt.

4 Fäst ditt svärd vid din sida, du hjälte, i din höghet och härlighet.

5 Dra så segerrik ut i din härlighet för sanning, ödmjukhet och rättfärdighet. Din högra hand ska visa dig underbara ting.

6 Dina pilar är skarpa, folken ska falla för dig, kungens fiender ska träffas i hjärtat.

7 Gud, din tron består i evigheters evighet, ditt rikes spira är rättens spira.

8 Du älskar rättfärdighet och hatar orättfärdighet. Därför, Gud, har din Gud smort dig med glädjens olja mer än dina medbröder.

9 Av myrra, aloe och kassia doftar alla dina kläder, från elfbenspalats gläder dig strängars klang.

10 Kungadöttrar är bland dina utvalda, drottningen står vid din högra sida i guld från Ofir.

11 Hör, dotter, se och lyssna! Glöm ditt folk och din fars hus

12 och låt kungen åtrå din skönhet, för han är din herre. Böj dig och tillbe honom!

13 Dottern Tyrus kommer med gåvor, de rika bland folket söker din gunst.

14 Full av härlighet är kungadottern där inne, av guldbrokad är hennes dräkt.

15 I färggranna kläder förs hon till kungen, åtföljd av jungfrur, hennes väninnor som leds in till dig.

16 Med glädje och jubel förs de fram, de tågar in i kungens palats.

17 I dina fäders ställe ska dina söner komma, du ska sätta dem till furstar över hela jorden.

18 Ditt namn vill jag göra känt genom alla slakten. Därför ska folken lova dig i evigheters evighet.

Bakgrund till Psalm 45

Psalmen var skriven av Koras söner. Dessa var leviter och engagerade i tempelsången.

Denna psalm ansågs vara messiansk på Jesus tid och vi tolkar den utifrån detta perspektiv. Psalmen lovprisar framför allt Messias som kung men handlar också

om hans brud. I Nya Testamentet skulle detta tema syfta på Kristus och hans församling.

Vers 2-6 lovprisar en vacker och segerrik kung.

Vers 7-8 beskriver kungen som Gud i ett rättfärdigt evigt rike.

Vers 9-16 visar ett bröllop där omväxlande kungen och bruden beskrivs.

Vers 17-18 visar att bröllopet resulterade i söner, som sattes som furstar över jorden. Slutresultatet blev att alla folk skulle lova Messias-kungen i evighet.

LÖPANDE KOMENTAR

1. En vacker och segerrik kung lovprisas (45:2-6)

- **Författaren upplevde inspiration (45:2)**
Han nämnde att hans hjärta flödade över av sköna ord.
- **Messias lovprisades för skönhet och ord av nåd (45:3)**
Messias var unik i sin skönhet och sina nådesord. Gud välsignade honom med en evig välsignelse. När Gud blev människa i Jesus var han full av Guds härlighet, nåd och sanning (Joh 1:14).
- **Messias var en segerrik kung (45:4-6)**
Messias beskrevs som en oövervinnerlig kung. Han besegrade folken. Han kämpade för sanning, ödmjukhet och rättfärdighet. Vi förstår att han själv hade dessa karaktärsdrag, men också hans rike.

2. Kungen är Gud (45:7-8)

- **Messias är Gud i ett evigt rike (45:7-8)**
I denna text står det på två ställen att Messias-kungen är Gud, som regerar i ett evigt och rättfärdigt rike. Han var rikligt smord med glädjens olja och Messias betyder just den smorde. I en judisk kontext innebär detta att kungen i psalmen inte kan vara en vanlig människa som gudomliggörs, som hos många hednafolk. När vi kommer till Nya Testamentet är det just en sådan Messias vi möter, en som är sann Gud och sann människa. Detta stämmer väl överens med profeten Natans ord till kung David om hans son, som skulle vara Guds son och regera i ett evigt rike (2Sam 7:13-16,

Jes 9:6-7). Som vi konstaterade i bakgrundsstudiet kom samma påståenden om Messias genom ängeln till Sakarias, Maria, herdarna och Josef (Luk 1:13-17, 1:32-33, 2:11, Matt 1:20-23).

- **Faderns ord om Sonen**

I Hebreerbrevet citerades dessa två verser om att Messias är Gud (Hebr 1:8-9, Ps 45:7-8). Det som är speciellt med citatet är att i brevet är det Gud Fadern som talar dessa ord om sin son. Sannolikt såg Hebreerbrevets författare på Psalm 45 som Guds ord och därför tillskrevs orden Fadern.

3. Messias härlighet (45:9)

Precis som i vers 3 så prisas kungen.

4. Messias brud prisades (45:10-16)

- **Messias och hans brud har ett bröllop (45:10-16)**

Vi får möta bruden som en vacker drottning klädd i guldbrokad. Scenen som målas upp beskriver ett bröllop med tärnor och gåvor. Bruden uppmanades att böja sig under Messias som sin Herre och tillbe honom (45:12).

- **Messias och församlingen i Nya Testamentet**

Jag tolkar in hela denna text på församlingen i Nya Testamentet, där vi möter församlingen som Kristi brud (Ef 5:21-33). I Uppenbarelseboken ser vi Lammets bröllop och hans brud är klädd i vitt linne, som är de heligas rättfärdighet (Upp 19:6-9). Vi möter lammets hustru, som är synonymt med det himmelska Jerusalem, en stad som kommer ner från himlen. I den staden är Fadern och Lammet både ljuset och templet. De har en gemensam tron och där är gemenskapen mellan Lammet och hans brud fullkomlig (Upp 21:9-11, 21:22-22:6).

5. Messias ska lovprisas bland alla folk (45:17-18)

- **Messias barn ska regera på jorden (45:17)**

Äktenskapet mellan Messias och hans brud ska resultera i många furstar, som ska styra jorden. Eftersom Messias redan besegrat alla sina fiender så styr han över jorden (45:6). I NT förstår vi att Messias barn är andliga barn, födda av Guds Ande.

- **Messias ska lovprisas bland folken i evighet (45:18)**
Messias namn ska göras känt bland alla släkten. Folken ska lova Messias i evigheters evighet. Allt detta pekar fram mot Jesus Kristus i NT.

PSALM 69

1 För körledaren, till "Liljorna". Av David.

2 Fräls mig, Gud! Vattnet når mig till halsen.

3 Jag har sjunkit i djupaste dy utan fotfäste, jag är ute på djupt vatten och strömmen sköljer över mig.

4 Jag har ropat mig trött, min strupe är hes, min blick är matt av väntan på Gud.

5 De som hatar mig utan anledning är fler än håren på mitt huvud. Många vill förgöra mig, de är mina fiender utan orsak. Vad jag inte har stulit måste jag ersätta.

6 Gud, du känner min dårskap, min skuld är inte dold för dig.

7 Herre, Gud Sebaot, låt inte dem som hoppas på dig få skämmas för min skull, låt inte dem som söker dig få vanära för min skull, du Israels Gud.

8 För din skull får jag utstå hån, vanära täcker mitt ansikte.

9 Jag har blivit en främling för mina bröder, främmande för min mors barn.

10 Brinnande iver för ditt hus har förtärt mig, dina smädares smädelser föll över mig.

11 Jag grät i min själ och fastade, men det blev jag hånad för.

12 Jag klädde mig i sorgdräkt, men jag blev ett ordspråk för dem.

13 De som sitter i porten pratar om mig, drinkare gör visor om mig.

14 Men jag bär min bön till dig, Herre, i nådens tid. Gud, svara mig i din stora godhet, i din frälsande trofasthet!

15 Rädda mig ur dyn så att jag inte sjunker, rädda mig från dem som hatar mig och från de djupa vattnen.

16 Låt inte vattenströmmarna skölja över mig, låt inte djupet sluka mig, låt inte brunnens gap slå igen över mig.

17 Svara mig, Herre, för din nåd är god! Vänd dig till mig i din stora barmhärtighet.

18 Dölj inte ditt ansikte för din tjänare, för jag är i nöd. Skynda dig, svara mig!

19 Kom till min själ, återlös den, friköp mig från mina fiender.

20 Du känner den skymf, skam och vanära jag får utstå. Du ser alla mina ovänner.

21 Förakt har krossat mitt hjärta, jag är sjuk. Jag hoppades på medlidande men fick inget, på tröstare men fann ingen.

22 De gav mig galla att äta och ättika att dricka i min törst.

23 Låt deras bord framför dem bli en snara, ett straff och en fälla.

24 Låt deras ögon förmörkas så att de inte ser, låt deras ben ständigt vackla.

25 Ös din vrede över dem, låt din glödande harm hinna upp dem.

26 Låt deras gård bli öde, låt ingen bo i deras tält,

27 för de förföljer den du har slagit och pratar om plågan hos den du har sårat.

28 Lägg skuld till deras skuld, låt dem inte få del av din rättfärdighet.

29 Låt dem utplånas ur de levandes bok, låt dem inte bli skrivna bland de rättfärdiga.

30 Men jag är plågad och lider. Gud, låt din frälsning skydda mig!

31 Jag vill prisa Guds namn med sång och upphöja honom med tacksägelse.

32 Det ska glädja Herren mer än tjurar och oxar med horn och klövar.

33 De ödmjuka ska se det och glädjas. Ni som söker Gud, era hjärtan ska leva,

34 för Herren lyssnar till de fattiga och föraktar inte sina fångna.

35 Himmel och jord ska prisa honom, haven och allt som rör sig i dem,

36 för Gud ska frälsa Sion och bygga upp Juda städer. De ska bo där och ta Sion i besittning.

37 Hans tjänares barn ska få det till arv, och de som älskar hans namn ska bo där.

Bakgrund till Psalm 69

På Jesus tid ansågs denna psalm vara från David (Apg 1:16, 20, Rom 11:9-10) och handla om Messias lidande. Det som stöder denna tes är att det finns hela sex citat från Psalm 69 i Nya Testamentet. Sannolikt läste Jesus och lärjungarna psalmen med samma utgångspunkt.

Psalmen beskriver Davids personliga upplevelse av lidande samtidigt som Jesus lidande finns med genom psalmen.

- Personen beskrev sitt lidande (69:2-13)
- Personens bön över sitt lidande (69:14-19)
- Personens önskan om Guds dom (69:20-30)
- Personens lovprisning (69:31-37)

Löpande kommentar

1. Personen beskrev sitt lidande (69:2-13)

- **Personen var på väg att duka under (69:2-4)**

Psalmen inleddes med ett rop på hjälp: "Fräls mig Gud". Personen i psalmen

höll på att drunkna och sjunka ner i djupaste dy. I vers 15 förstår vi att drunkningen egentligen handlade om hat, hån och förföljelse.

Den situation i Jesus liv som man omedelbart tänker på förutom hans korsdöd är hans bönekamp i Getsemane, när han hade sådan ångest att han svettades blod (Luk 22:39-46, Hebr 5:7-8).

- **Personen led oskyldig (69:5)**

Hatet och hånet skedde trots att personen var oskyldig. Han sonade till och med andras synder. Jesus citerade från denna vers i sitt avskedstal, när han beskrev att han hade hatats utan orsak. Han betonade också att den som hatade honom hatade Fadern (Joh 15:22-25).

- **Personen bad att Gud skulle mildra konsekvenserna av hans synd (69:6-7)**

Jesus hade ingen synd, men väl David. Han önskade att troende inte skulle behöva skämmas för hans synder, för hans skull.

- **Personen led för Guds skull (69:8-10)**

Personen påpekade att hans lidande egentligen skedde för Guds skull. Smädelsorna och hånen var egentligen riktade mot Gud. Han klagade över att han blivit en främling för sina egna bröder och sin familj. Vi ser att Jesus bröder inte trodde på honom (Joh 7:5) och att hans anhöriga kom för att ta hand om honom (Mark 3:21).

I samband med att Jesus drev ut kommersen ur templet kom ett citat från vår psalm *”Brinnande iver för ditt hus ska förtära mig”* (Joh 2:13-17, Ps 69:10). Texten stöder att lärjungarna såg Jesus i Psalm 69.

När Paulus lyfte fram Jesus som ett exempel på att vi ska tänka på andra före oss själva skrev han: *”Kristus tjänade ju inte sig själv, utan som det står skrivet: Dina smädares smädelser föll över mig”* (Rom 15:3, Ps 69:10).

- **Personen blev hånad för sin fromhet (69:11-13)**

Oavsett om han bad, grät eller fastade så blev han hånad och man skrev dryckesvisor om honom som skrålades offentligt.

2. Personens bön över sitt lidande (69:14-19)

- **Personen utgöt sitt hjärta (69:14-18)**

Bönen handlade om den grundläggande förtvivlan som vi mötte i vers 2-4,

där han beskrev hur han hjälplöst var på väg att drunkna. Bönen utgick från Guds karaktär av att vara nåderik, god och trofast: *”Men jag bär min bön till dig, Herre, i nådens tid. Gud, svara mig i din stora godhet, i din frälsande trofasthet”* (69:14).

- **Personen bad om befrielse (69:19)**

Han bad om att få återlösas och friköpas, som om han var en slav eller fånge i sitt lidande

3. Personens önskan om Guds dom (69:20-30)

Dessa verser handlar om dem som orsakat personens lidande.

- **Förföljarna bjöd personen på galla och vinäger (69:20-22)**

Vi hör ett eko från händelserna vid Jesus kors (Matt 27:34, Joh 19:28-30).

- **Förföljarna önskar blindhet och straff (69:23-25)**

Det förvånar att Paulus citerade Ps 69:23-24 när han talade om de i Israel som förkastat Jesus Kristus (Rom 11:9-10). Men han hade själv varit andligt blind, samtidigt som han älskade sitt folk och arbetade hårt för att vinna dem för frälsningen i Kristus.

- **Judas tragiska öde återfinns i texten (69:26-27)**

Petrus hänvisade till Judas förräderi och vad som hände med blodspengarna och åkern (Apg 1:15-20). Matteus gav fler detaljer kring Judas öde (Matt 27:3-10).

- **Förföljarnas namn skulle inte finnas i de levandes bok (69:28-30)**

Tydligen stod de rättfärdigas namn i de levandes bok. Detta liknar livets bok som vi möter i Uppenbarelseboken. Även där återfinns enbart de som följer Jesus, som kallas för lammet (Upp 3:5, 13:8, 20:15, 21:27).

4. Personens lovprisning (69:31-37)

- **Personen prisade Gud (69:31-32)**

Personen prisade helt plötsligt Gud med lovsång och tacksägelse. Denna lovprisning var mer värd än djuroffer. Gud hade hört hans rop på hjälp.

- **Personen prisade Gud för de troendes välsignelser (69:33-37)**

Alla troende, de ödmjuka, behövande och fångna. Det handlar om troende människor som också har upplevt svårigheter, förföljelse och förtryck. Hela skapelsen skulle prisa Gud för att han en dag skulle rädda Sion (Jerusalem) och bygga upp Judas städer. De troende och deras barn skulle en dag få befolka dessa städer. Detta liknar situationen som vi läser om i Sakarjas bok år 520 fKr. Det var efter fångenskapen, när ungefär 50 000 judar återvänt för att bygga upp templet, Jerusalem och Judas städer (Sak 1:12-17). Även idag pågår något liknande i Israel.

I Nya Testamentet ser vi att Jesus ska komma tillbaka som frälsare, domare och kung. Vi möter löften om det himmelska Jerusalem som väntar de troende (Upp 21:1-22:6, Hebr. 12:22-24).

PSALM 102

- 1 *Bön av en plågad som i vanmakt utgjuter sin sorg inför Herren.*
2 *Herre, hör min bön, låt mitt rop komma inför dig!*
3 *Dölj inte ditt ansikte för mig när jag är i nöd. Vänd ditt öra till mig, skynda dig att svara när jag ropar!*
4 *Mina dagar försvinner som rök, mina ben brinner som eld.*
5 *Mitt hjärta är bränt och visset som gräs, för jag glömmer att äta mitt bröd.*
6 *Efter all min högljudda suckan är jag bara skinn och ben.*
7 *Jag är som en pelikan i öknen, som en ugglan bland ruiner.*
8 *Jag ligger vaken, jag är som en ensam fågel på taket.*
9 *Mina fiender hånar mig dagen lång, mina häcklare använder mig som en svordom.*
- 10 *Jag äter aska som bröd och blandar min dryck med tårar,*
11 *på grund av din vrede och harm. Du har gripit mig och kastat bort mig.*
12 *Mina dagar är som en utdragen skugga, jag vissnar som gräs.*
13 *Men du, Herre, tronar för evigt, ihågkommen av släkte efter släkte.*
14 *Du ska gripa in och förbarma dig över Sion, det är dags att du visar det nåd.*
    Ja, tiden är inne,
15 *för dina tjänare älskar dess stenar, de lider med dess grus.*
16 *Folken ska vörda Herrens namn och jordens alla kungar din härlighet,*
17 *när Herren bygger upp Sion och visar sig i sin härlighet.*
18 *Han vänder sig till den utblottades bön och föraktar den inte.*
19 *Det ska skrivas ner för ett kommande släkte, ett folk som han skapar ska prisa Herren,*
20 *för han blickar ner från sin heliga höjd, Herren ser ner från himlen till jorden*
21 *för att höra den fångnes klagan och befria dödens barn.*
- 22 *Herrens namn ska förkunnas i Sion och hans lov i Jerusalem,*
23 *när folk och riken samlas för att tjäna Herren.*
24 *Han har försvagat min kraft på vägen, han har förkortat mina dagar.*
25 *Jag sade: Min Gud, ryck inte bort mig mitt i livet! Dina år varar från släkte till släkte.*
- 26 *För länge sedan lade du jordens grund, himlarna är dina händers verk.*
27 *De ska gå under, men du ska bestå. De ska alla nötas ut som kläder, du ska byta ut dem som en mantel och de försvinner.*
28 *Men du är densamme, och dina år har inget slut.*
29 *Dina tjänares barn ska bo i trygghet och deras ättlingar bestå inför dig.*

Bakgrund till Psalm 102

Psalmen handlar om en plågad man och om Jerusalems ruiner. Jag anar att författaren är en av fångarna i Babel. I så fall skrevs psalmen mellan 586 fKr och 539 fKr.

Förmodligen beskrev hans lidande de fångna judarnas öde:

"Du ska gripa in och förbarma dig över Sion, det är dags att du visar det nåd.

Ja, tiden är inne, för dina tjänare älskar dess stenar, de lider med dess grus" (69:14-15).

Löpande kommentar

1. En plågad mans förtvivalade rop (102:2-13)

- **Innerlig bön (102:2-3)**

I psalmen möter vi en plågad mans bön till Herren (Jahveh). Bönen är innerlig och nästan desperat. Han ville verkligen ha Guds uppmärksamhet.

- **Utsattheten beskrevs (102:4-8)**

Han använde ett rikt bildspråk för att beskriva sin utsatta situation: som eld, svält och ensamhet.

- **Förföljelse och hån (102:9)**

Fienderna var många och han var hånad. Hans/judarnas namn användes till och med som en svordom.

- **Guds vrede och dom (102:10-12)**

Guds dom hade gått över honom/Jerusalem. Man hajar till när han beskriver Guds vrede och dom som orsak till hans lidande. Men om vi tänker på att han framför allt beskrev Jerusalems förstöring år 586 fKr, som ett resultat av avgudereri och synd, så blir domen mer begriplig.

- **Hans/Jerusalems förkortade liv jämfört med Herrens**

Hans förkrympta liv jämfördes med Herrens eviga liv (102:13). Vi ser senare i psalmen att just det faktum att Gud är evig gör att han en dag kommer att upprätta Jerusalem och sitt fångna folk.

2. Bön om Jerusalems återuppbyggande (102:14-25)

- **Jerusalem låg i ruiner (102:14-15)**

Jerusalems tragiska situation beskrivs och vi förstår att staden låg i ruiner.

- **Judarna var i fångenskap (102:19-21, 24-25)**

Vi förstår att författaren själv och judarna var i fångenskap. Han bad om fångarnas befrielse.

- **Det kommande hoppet (102:16-17, 22-23)**

Han nämnde om Jerusalems kommande härlighet när folken skulle komma dit för att tjäna Herren. Denna hoppfulla vision verkar utgå från profetior liknande Jesajas, som profeterade detta mer än 100 år tidigare (Jes 2:2-5).

3. Skaparen ska bestå men inte skapelsen (102:26-28)

Skaparen beskrivs som evig, men skapelsen skulle inte bestå. Denna eviga egenskap hos Gud ska ses mot bakgrunden av Jerusalems katastrof. Guds folk var fångar i Babel, men Gud skulle i sin framtid ställa allt till rätta igen.

4. Guds folks framtida hopp i Gud (102:29)

Psalmen avslutas med vissheten om att Gud, som är evig, skulle en dag infria sina löften till sitt folk. Folket skulle få leva i Guds shalom.

Psalm 102 och Nya Testamentet

I Hebreerbrevet sade Fadern till Sonen:

"Och: I begynnelsen lade du, Herre, jordens grund, och himlarna är dina händers verk. De ska gå under, men du ska bestå. De ska alla nötas ut som kläder, du ska rulla ihop dem som en mantel och de ska bytas ut som kläder. Men du är densamme, och dina år har inget slut" (Hebreerbrevet 1:10-12, Ps 102:26-28).

1. Gud talade genom hela Hebreerbrevet

Hur kunde Fadern tala genom vår psalm till Sonen? I Hebreerbrevet möter vi en Gud som talat genom och om sin Son: *"I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna, men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt som arvinge till allt, och genom honom har han också skapat universum"* (Hebr 1:1-2).
Notera att citatet från Psalm 102:26-28 handlar om skaparen.

I tolfte kapitlet varnas läsarna för att vända sig bort från honom som talar: *"Se till att ni inte avvisar honom som talar..."* (Hebr 12:25). Genomgående framgår det att citaten i brevet från GT, ansågs vara Guds ord. I tredje och tionde kapitlen möter vi citat från GT där den helige Ande talar: *"Därför säger den helige Ande..."* (Hebr 3:7) och *"Även den helige Ande vittnar om detta för oss. Först säger han..."* (Hebr 10:15). Det är alltså helt naturligt att Fadern talar om Sonen genom GT-citat i just Hebreerbrevet.

2. Är Jesus densamme som Jahveh?

Hela psalm 102 är riktad till Herren (Jahveh). Men i Hebreerbrevet 1:10-12, som är ett citat från Ps 102:26-28, är det alltså Fadern som talar till Sonen. Hur ska vi förstå detta? Är sonen densamme som Jahveh i Hebreerbrevet? Helt klart framställs Sonen som Gud i Hebreerbrevet kapitel ett. Gud är en. Han är Fader, Son och helig Ande i en Gud. Jahveh betyder Jag Är, eller Jag är den jag är (2Mos 3:14). Namnet betyder bland annat att Gud är densamme i alla tidsformer och det är så han är presenterad i Hebreerbrevet: *"Jesus Kristus är densamme i går och i dag och i evighet"* (Hebr 13:8). Jämför hur Fadern presenteras i Uppenbarelseboken: *"...Nåd vare med er och frid från honom som är och som var och som kommer..."* (Upp 1:4).

3. Ängelns ord om Jesus

Vi återkommer till vad ängeln sa om Jesus i samband med hans födsel och vi ser att han bland annat skulle vara Jahveh. Johannes döparen skulle enligt ängeln Gabriel gå framför Herren, det vill säga Jahveh (Luk 1:13-17, Malaki 3:1, Malaki 4:5-6). Detta bekräftades av Sakarias när Johannes var född (Luk 1:76). Johannes själv definierade sin tjänst på samma sätt (Joh 1:22-23, Jes 40:3).

Ängeln kom till jungfru Maria och sa om hennes son att han skulle kallas den Högstes son. Han skulle bli en evig kung, på Davids tron, i ett evigt rike (Luk 1:30-35). När Jesus föddes i Betlehem sa ängeln till herdarna: *"I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren"* (Luk 2:11).

4. Jesus är Herre

Vi har flera citat från GT där Jahveh syftar på Jesus i NT:s text t.ex.: *"Var och en som åkallar Herrens namn ska bli frälst"* (Rom 10:13, Joel 2:32). Paulus låter oss förstå att det är Jesus som är Herren (Rom 10:9).

Vi påminner oss om att de första kristnas Bibel, utanför Israel, var

Septuaginta (LXX) och att det heliga namnet Jahveh skrevs som Herren (kyrios). Jesus var kyrios och synonym med Jahveh. Hebreerbrevet använde genomgående LXX. Det var alltså helt naturligt för Fadern att tilltala Sonen som skaparen i Hebreerbrevet, med Psalm 102:26-28, eftersom Sonen är en uppenbarelse av Jahveh.

PSALM 110

1 En psalm av David.

Herren (Jahveh) sade till min Herre (Messias): "Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender som en pall under dina fötter."

2 Din (Messias) makts spira ska Herren (Jahveh) sträcka ut från Sion. Härskas mitt bland dina fiender!

3 Villigt kommer ditt (Messias) folk när du samlar din här. I helig skrud kommer din ungdom till dig, som dagg ur morgonrodnadens sköte.

4 Herren (Jahveh) har gett sin ed och ska inte ångra sig: "Du (Messias) är präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek."

5 Herren (Messias) är vid din (Jahveh) högra sida, han krossar kungar på sin vredes dag.

6 Han (Messias) ska hålla dom bland hednafolken, överallt ska kroppar ligga, han krossar hövdingar över hela jorden.

7 Han ska dricka ur bäcken vid vägen, därför ska han lyfta huvudet högt.

Bakgrund till Psalm 110

Denna psalm betraktades som messiansk på Jesus tid.

Vi möter tre personer i psalmen: David, Jahveh och Messias. Det är David och Jahveh som talar och de lägger sitt fokus på Messias. David kallar honom för sin Herre, som sitter på Jahvehs högra sida, den högsta positionen av makt och ära i hela universum. Jahveh lägger alla Messias fiender under hans fötter, som en kunglig fotpall. Resultatet blir att Messias regerar mitt ibland sina fiender, samtidigt som Messias unga armé samlas och är mycket motiverad.

David förklarar att Jahveh har svurit en ed på att Messias ska vara en evig präst, som Melkisedek, det vill säga en evig kung-präst. Messias regerar genom att besegra alla sina fiender. När segern är vunnen dricker Messias på ett ädelt sätt vatten ur en bäck. Psalmen avslutas med orden: "...därför ska han lyfta huvudet högt" (110:7). Messias huvud är upphöjt i motsats till kungarna som han besegrat. Messias regerar på Faderns högra sida.

Det finns stora likheter mellan Psalm 110 och Psalm 2 som vi studerade tidigare. Båda är messianska. I Psalm två fanns titlarna Herrens smorde (Messias) och Guds son. I båda psalmerna regerar Messias över alla Guds fiender. Vi såg också hur Paulus läste ihop Psalm 110:1 med Psalm 8:7, när han

betonade att allt var lagt under Messias (Ef 1:20-22, 1Kor 15:25-28).

Det finns ytterligare ett skriftställe, som Jesus själv hänvisade till inför Stora rådet och det är Människosönens kröning i Daniels bok: *"I min syn om natten såg jag, och se, en som liknade en människosön kom med himlens skyar. Han närmade sig den Gamle och fördes fram inför honom. Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk ska tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte ska ta slut, och hans rike ska inte förstöras"* (Daniel 7:13-14, Mark 14:60-62). Tillsammans ger dessa texter en förståelse av Jesus som vi möter i Nya Testamentet.

1. Jesus är Davids son och Guds son (Matt 22:41-46)

För ovanlighetens skull ställde Jesus en fråga till fariséerna och den handlade om vems son Messias var. De svarade Davids. Men Jesus frågade vidare hur det kunde komma sig att David kallade Messias för Herre: *"Då sade han till dem: Hur kan då David genom Anden kalla honom Herre och säga: Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender under dina fötter. Om nu David kallar honom Herre, hur kan han då vara Davids son?"* (Matt 22:43-45). Messias var alltså inte bara Davids son, utan även Guds son. Detta stämmer väl överens med Ps 2:7, 1Kron 17:13-14 och ängeln Gabriels ord till Maria i Luk 1:32-33.

2. Jesus är Herren som for till himlen (Apg 2:14-41)

- **Profetian om den helige Ande uppfylldes**

Petrus inledde sin förklaring av händelserna på pingstdagen med att citera profeten Joels profetia om Anden som skulle utgjutas i de sista dagarna (Apg 2:14-21, Joel 2:28-32).

- **Jesus död och uppståndelse**

Petrus påminde åhörarna om Jesus, hans under och korsfästelse. Han sa till judarna att ni dödade honom men Gud uppväckte honom från de döda. Sedan citerade Petrus en psalm av David, för att visa att Messias skulle uppstå: *"att du inte lämnar min själ åt dödsriket eller låter din Helige se förgängelsen"* (Ps 16:10, Apg 2:27). Petrus påpekade att denna profetia inte kunde gälla David, eftersom hans grav fanns ibland dem, utan att den gällde hans son, Messias (Apg 2:29-31). Petrus inflikade att Gud hade uppfyllt denna profetia och att apostlarna var ögonvittnen till att Jesus hade uppstått (Apg 2:32).

- **Jesus for till himlen som Herre och Messias**

Petrus visade att Ps 110:1 måste innefatta Messias himmelfärd: *"Han har blivit upphöjd till Guds högra sida och fått den utlovade helige Ande av Fadern, och han har utgjutit det som ni ser och hör. David har ju inte stigit upp till himlen, men han säger:*

Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender som en pall under dina fötter.

Därför kan hela Israels folk veta säkert att denne Jesus som ni korsfäste, honom har Gud gjort till både Herre och Messias." (Apg 2:33-36). Detta är huvudpunkten i hela predikan, att Jesus är Herre och Messias. Han var den som utgjutit Anden och som låg bakom de märkliga händelserna på pingstdagen.

- **Omvändelse och dop i Jesus namn samt den helige Ande**

Sista versen som Petrus citerade från Joel var: *"Och det ska ske att var och en som åkallar Herrens namn ska bli frälst"* (Apg 2:21). Nu hade han slagit fast att Jesus är **Herre**. Därför skulle de döpas i Herren Jesu Kristi namn, för att få syndernas förlåtelse och den helige Ande som gåva (Apg 2:37-39). När Petrus talade om omvändelsen betonade han att de måste byta sida och vända om till Gud. De måste lämna de som ville korsfästa Jesus och vända sig till Gud, som i stället uppväckte Jesus från de döda (Apg 2:40, 4:10, 13:27-30). Samtidigt var allt som hänt med Jesus enligt Guds plan (2:23-24).

3. Kristus är Herre och överstepräst

Hebreerbrevet är som en unik bro mellan Gamla och Nya Testamentet. I brevet jämför författaren viktiga personer i GT med Jesus Kristus och i varje jämförelse är Kristus större och bättre. Genom brevet kommer han, ett antal gånger, att hänvisa till Psalm 110:1 samt 110:4. När man inser att hela undervisningen om Jesus som överstepräst går tillbaka på Ps 110:4, så förstår man att stora delar av brevet är genomsyrat av Psalm 110.

I Israel fick ingen kung vara präst och vice versa. Messias betyder "den smorde".

Det var tre tjänster som man kunde smörjas till i gamla Israel: Kung, överstepräst och profet. Kristus var kungen i Guds rike. Han var profeten som talade Guds ord och gjorde under. Han var översteprästen som frambar sig själv som ett fullkomligt offer för all synd.

- **Jesus är Herre**

Man kan säga att brevets huvudtankar finns i de första tre verserna. Här

jämförs Kristus med hela GT. Gud har skapat universum genom Sonen, som är arvingen av allt. (Hebr 1:1-2).

*"Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord. Och sedan han fullbordat en rening från synderna **sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden**"* (Hebr 1:3, Ps 110:1).

När Kristus i samma kapitel jämförs med änglarna läser vi: *"Till vilken av änglarna har han någonsin sagt: **Sätt dig på min högra sida tills jag lagt dina fiender som en pall under dina fötter?**"* (Hebr 1:13, Ps 110:1).

- **Jesus är överstepräst**

Hela undervisningen om Jesus som en överstepräst utgår från Ps 110:4

"Herren (Jahveh) har gett sin ed och ska inte ångra sig: "Du (Messias) är präst för evigt, på samma sätt som Melkisedek."

Författaren påpekar att Jesus är kung och präst i samma person, som Melkisedek var (Hebr 7:1, 1Mos 14:17-20), att han är en evig överstepräst (7:24-25), att han blev överstepräst med Guds ed (7:15-17). Ibland sattes vers ett och fyra från Psalm 110 ihop: *"Här är huvudpunkten i det vi säger: **Vi har en sådan överstepräst som sitter på högra sidan om Majestätets tron i himlen*** (Hebr 8:1, 10:12-13).

PSALM 118

- 1 Tacka Herren, för han är god, evig är hans nåd.
- 2 Så ska Israel säga: evig är hans nåd.
- 3 Så ska Arons hus säga: evig är hans nåd.
- 4 Så ska de som vördar Herren säga: evig är hans nåd.
- 5 I min nöd ropade jag till Herren, och Herren svarade och gav mig rymlig plats.
- 6 Herren är med mig, jag är inte rädd. Vad kan en människa göra mig?
- 7 Herren är med mig, han är min hjälpare. Jag ska se i triumf på dem som hatar mig.
- 8 Det är bättre att fly till Herren än att lita till människor,
- 9 det är bättre att fly till Herren än att lita till furstar.
- 10 Alla hednafolk omringade mig, men i Herrens namn avvärjde jag dem.
- 11 De omringade mig och inringade mig, men i Herrens namn avvärjde jag dem.
- 12 De omringade mig som bin, men slocknade som eld i törne. I Herrens namn avvärjde jag dem.
- 13 De stötte mig hårt för att få mig på fall, men Herren hjälpte mig.
- 14 Herren är min styrka och min lovsång, han blev min frälsning.

- 15 Fröjderop om frälsning hörs i de rättfärdigas hyddor: "Herrens högra hand gör mäktiga ting!
- 16 Herrens högra hand upphöjer, Herrens högra hand gör mäktiga ting!"
- 17 Jag ska inte dö, utan leva och förkunna Herrens gärningar.
- 18 Hårt har Herren tuktat mig, men han utlämnade mig inte åt döden.
- 19 Öppna för mig rättfärdighetens portar, jag vill gå in genom dem och tacka Herren.
- 20 Detta är Herrens port, de rättfärdiga går in genom den.
- 21 Jag tackar dig för att du svarade mig och blev min frälsning.

- 22 Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten.
- 23 Herren har gjort den till detta, underbart är det i våra ögon.
- 24 Detta är dagen som Herren har gjort, låt oss jubla och glädjas i dag!
- 25 O, Herre, fräls! O, Herre, ge framgång!
- 26 Välsignad är han som kommer i Herrens namn! Vi välsignar er från Herrens hus.
- 27 Herren är Gud, och han gav oss ljus. Ordna er i högtidsled med lövrika kvistar fram till altarets horn.
- 28 Du är min Gud, jag vill tacka dig. Min Gud, jag vill upphöja dig.
- 29 Tacka Herren, för han är god, evig är hans nåd.

Bakgrund till Psalm 118

- **Psalmen var en av Hallel-psalmerna**

Vi vet inte vem som skrivit psalmen men det är en psalm som är citerad flera gånger i Nya Testamentet. Eventuellt sjöngs den när grunden las till det nya templet år 536 fKr (Esra 3:10-11). Psalmen ingår i de sex lovsånger som judarna sjöng vid påsken, de så kallade Hallel-psalmerna (Ps 113-118).

Vi vet att Jesus sjöng dessa psalmer vid påskmåltiden med sina lärjungar (Mark 14:26).

Psalmen mynnar ut i palmsöndagens dramatiska händelser, när Jesus red in i Jerusalem och hosiannaropen ekade.

- **Psalmens fokus och mottagare**

Fokus genom psalmen ligger på Herren (Jahveh), på hans godhet och eviga nåd. Första och sista versen innesluter hela psalmen: *"Tacka Herren, för han är god, evig är hans nåd"* (118:1, 29).

Psalmförfattaren talar genom psalmen till Guds folk. Men psalmen kan också uppfattas personlig, eftersom författaren hänvisar till sig själv ett antal gånger. Vi tar hjälp av hur Hebreerbrevet använde psalmen och vi finner en uppmaning till Guds folk som samtidigt var riktad till den troende: *"Lev inte för pengar, utan nöj er med vad ni har. Gud har själv sagt: Jag ska aldrig lämna dig eller överge dig. Därför kan vi frimodigt säga: **Herren är min hjälpare, jag ska inte vara rädd. Vad kan en människa göra mig?**"* (Hebr 13:5-6, 118:6-7).

Vi hednafolk är representerade i den bredare gruppen *"de som vördar Herren"* (118:4). I Nya Testamentet benämns hedningar som omvänt sig till Israels Gud som sådana som *"fruktar Gud"* eller *"vördar Herren"* (Apg 10:22, 13:16, 13:26). Vi kommer därför att läsa psalmen som om den är riktad till Guds folk och oss enskilda troende.

Löpande kommentar

1. Lovsjung Herren för hans hjälp och nåd (118:1-18)

- **Alla uppmanades att lovsjunga Guds godhet och nåd (118:1-4)**

Alla skulle stämma in i tacksägelsen, att Gud är god och att hans nåd är evig. Israel skulle tacka, prästerskapet skulle tacka och till och med vi hedningar som *"vördar Herren"* eller *"fruktar Herren"*, skulle tacka honom.

- **Den troendes erfarenhet (118:5)**

På grund av sin godhet och nåd så griper Gud in i den troendes liv. Många gånger har vi uppfattat att Gud har hjälpt oss i svårigheter:

"I min nöd ropade jag till Herren, och Herren svarade och gav mig rymlig plats" (118:5). Denna vers är central och kan betraktas som en rubrik för resten av psalmen

- **Vår hjälp kommer från Herren och inte från människor (118:6-16)**

Hemligheten till att hjälpen når oss ligger i att Herren är så mäktig och samtidigt så god och nådefull (118:6-7).

Det är bättre att fly till honom än till människor och även makthavare (118:8-9). Om än alla folk var emot oss som svärmade bin, så kunde de avvärjas i Herrens namn (118:10-12).

Även om anfallen var hårda och smärtsamma så räddade Herren oss och vi jublar över hans frälsning (118:13-16).

- **Herren kan rädda oss från döden (118:17-18)**

Herren kan tillåta lidande och svårigheter för ett fostrande syfte. Han är ändå vår frälsare (118:17-18, Hebr 12:4-11).

2. Lovsjung Herren i hans tempel (118:19-21)

Herren har frälst oss från allt genom sin nåd och vi uppmanas att gå in genom Herrens port och tacka. Förr handlade det om tillbedjan i templet. Men i Nya Testamentet uppmanas vi att gå in i det allra heligaste, i själva himlen, genom Jesus offer för oss (Hebr 10:19-21, 4:14-16).

3. Herren räddade oss genom Messias (118:19-29)

- **Messias var hörnstenen som byggarna hade ratat (118:22-23)**

Herren hade tagit en bortkastad sten och gjort den till en hörnsten i sitt hus. Jesus citerade versen och lät den syfta på sig själv. Han var den ratade stenen som Gud förvandlat till en hörnsten. En hörnsten var som en grundsten på den tiden. Man startade bygget utifrån denna viktiga sten. Petrus betonade att stenen, Jesus, först var förkastad, innan Gud erbjöd frälsning genom honom. Och vi ska se djupare på detta senare.

- **Välsignad var han som kom i Herrens namn (118:24-27)**

På en väldigt speciell dag, som Herren gjort, skulle märkliga saker ske. Man

skulle ropa "Hosianna!", som ursprungligen var ett rop på hjälp: "O Herre fräls" (118:25). Man skulle ropa: "Välsignad är han som kommer i Herrens namn!" (118:26).

Samtidigt skulle man stå på led med lövrika kvistar i händerna (118:27). Hela bilden liknar en procession som skulle sluta vid "altarets horn", som var hörnen på offeraltaret (118:27). Jesus red in i Jerusalem på palmsöndagen, för att offras på långfredagen. Som vi vet uppfylldes profetian från Sakarja 9:9, att Messias skulle rida in i Jerusalem på en åsna, samtidigt med dessa profetior från Psalm 118.

- **Gud är min Gud och värdig all lovsång (118:28-29)**

Det Gud gjorde genom Messias ledde till vår frälsning.

"Tacka Herren, för han är god, evig är hans nåd" (118:29).

Psalm 118 och Nya Testamentet

1. Alla fyra evangelierna skrev om palmsöndagen

- **Messias skulle rida på ett åsnefö (Sak 9:9-10, Ps 118:24-27)**

Jerusalems kung skulle vara segerrik och rättfärdig, men komma i all ödmjukhet, ridande på ett åsnefö (Sakarja 9:9). Vi förstår omedelbart att detta inte kunde vara en vanlig kung. Han skulle tala frid till hednafolken. Han skulle regera över ett fredsrike som innefattade hela jorden och vi ser en tydlig hänvisning till Messias (Sakarja 9:10).

- **Palmsöndagen**

Vi läser dessa verser i ljuset av händelserna kring palmsöndagen. Där kopplades Sakarjas profetia ihop med Psalm 118:24-27. Här finner vi människor med lövrika kvistar i händerna, som ropar hosianna och välsignelser över han som kom i Herrens namn

(Matt 21:1-10, Mark 11:1-11, Luk 19:28-44, Joh 12:12-16).

2. Jesus anspråk på tempelplatsen (Luk 20:9-19)

- **Bakgrund till liknelsen om vingården (Luk 20:1-8)**

Jesus undervisade på tempelplatsen. Laglärda och präster frågade Jesus om

han hade en fullmakt, som gav honom rätt att undervisa på platsen. Jesus svarade med en motfråga om Johannes döparens dop var från Gud eller från människor. De insåg snart att de inte kunde svara på frågan. Om de sa från människor var de rädda att folket skulle döda dem, eftersom folket ansåg att Johannes var en profet. Om de sa från Gud så förstod de att detta var svaret på frågan om Jesus fullmakt, eftersom Johannes hade vittnat om Jesus. Så de svarade att de inte visste om Johannes dop var från människor eller från Gud. Jesus svarade dem att inte heller han kommer att säga varifrån hans fullmakt kom.

- **Liknelsen om vingården (Luk 20:9-16)**

Liknelsen om vingården var egentligen ett indirekt svar på frågan om fullmakten. Jesus berättade om en vingård som arrenderats ut. Tydligt skulle arrendet betalas när vingården skördats. Ägaren skickade sina tjänare för att hämta betalningen. Men den ena efter den andra blev misshandlad och skickades tillbaka tomhänt.

Bilden var tydlig och de laglärdade och prästerna förstod poängen. Redan i Jesajas bok hade Guds folk liknats vid en Herrens vingård (Jes 5:1). Tjänarna i liknelsen var Herrens profeter som förkastats av folket och de styrande. Till slut skickade vingårdens ägare sin son. Men de som arrenderat vingården förstod att sonen var arvingen och de dödade honom för att kunna stjäla vingården. Jesus sa att vinodlarna skulle straffas hårt och att vingården skulle ges åt andra. De laglärdade och prästerna protesterade.

- **Tillämpningen av liknelsen om vingården (Luk 20:17-19)**

Jesus fortsatte med att citera från vår psalm: *"Men han såg på dem och frågade: Vad menas då med det här stället i Skriften: **Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten?** Den som faller på den stenen blir sönderslagen, och den som stenen faller på blir krossad."* (Luk 20:17-18, Ps 118:22, Jes 8:14-15). De laglärdade och prästerna var i det här exemplet husbyggarna, medan Jesus var den förkastade som blev en hörnsten i Guds hus. Sedan fortsatte Jesus med att hänvisa till en text om en sten från Jesajas bok som innebar att den som förkastade hörnstenen skulle krossas. Domen skulle bli hård. Att Jesus gjorde anspråk på att han var hörnstenen i Psalm 118 innebar att han gjorde anspråk på att vara Messias. I liknelsen om vingården var han dessutom Guds son.

3. Petrus inför Stora rådet (Apg 4:8-12)

- **Petrus och Johannes arresterades**

En lam man blev helad i Jesus namn vid ingången till templet. Det blev folkskockning och Petrus började undervisa om Jesus. Efter en stund kom tempelvakterna och arresterade Petrus och Johannes. Dagen därpå ställdes de till svars inför stora rådet.

- **Jesus var stenen som husbyggarna hade ratat**

Petrus fylldes av den helige Ande och sa att den lame mannen hade helats i Jesus namn. Han sa vidare att Stora rådet förkastat Jesus och dömt honom till döden. Gud, hade tvärt om uppväckt Jesus från de döda. Därefter hänvisade han till versen om stenen från Psalm 118: ***”Jesus är stenen som ni byggnadsarbetare förkastade men som har blivit en hörnsten”*** (Apg 4:11, Ps 118:22). Petrus tolkning av versen var densamma som Jesus tidigare tolkning (Luk 20:17). Stora rådet var husbyggarna som förkastat stenen Jesus. Men Gud hade gjort den till en hörnsten i sitt hus. Petrus sa därmed indirekt att Jesus var Messias. Vi förstår Jesus är en hörnsten i ett andligt tempel. Detta är något vi ser i Petrus och Paulus undervisning i NT.

- **Frälsning finns bara i Jesus namn**

Petrus påstod vidare något sanslöst om Jesus: *”Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta”* (Apg 4:12). Om frälsning bara finns i Jesus namn så måste Jesus vara sann Gud, eftersom det i Joels bok står att var och en som åkallar Herrens (Jahvehs) namn ska bli frälst (Joel 2:32). Vi vet att Petrus kände till versen från Joel. Han predikade över den på pingstdagen (Apg 2:21).

4. Petrus undervisning om stenen Jesus (1Pet 2:4-10)

- **Jesus är den levande stenen (1Pet 2:4-5)**

När Petrus talade om Jesus som en förkastad sten förstår vi att hans undervisning kom ur Ps 118:22. Vi uppmanas att komma till honom, den levande stenen, som är förkastad av människor men utvald av Gud (Jes 28:16). När vi gör det blir vi själva levande stenar och byggs upp till ett tempel, där Gud bor. Det handlar om en kristen gemenskap. I det här templet tjänar vi Gud som hans präster. Det är tack vare Jesus Kristus som Gud tar emot vår ofullkomliga tillbedjan och våra offer.

- **Paulus använde versen som Petrus gjorde (Ef 2:20-22)**

Vi ser att Paulus använde versen på ett liknande sätt när han talade om Kristus som hörnstenen i ett Guds tempel: *"Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där **hörnstenen** är Kristus Jesus själv. I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till ett heligt tempel i Herren, och i honom blir också ni sammanbyggda till en boning åt Gud genom Anden"* (Ef 2:20-22, Ps 118:22).

- **Det avgörande är hur vi förhåller oss till stenen Kristus (1Pet 2:6-8)**

Petrus tar med två verser från Jesajas bok om en sten. Den ena handlade om konsekvensen av att tro och den andra om konsekvensen av att förkasta. Den som tror på stenen Kristus blir räddad: *"Det står ju i Skriften: Se, jag lägger i Sion en utvald, dyrbar hörnsten, och den som tror på den ska aldrig komma på skam"* (1Pet 2:6, Jes 28:16). Men den som förkastade stenen Kristus skulle gå under: *"För er som tror är den alltså dyrbar, men för dem som inte tror **har stenen som husbyggarna förkastade blivit en hörnsten, en stötesten och en klippa till fall. De stöter emot den därför att de inte lyder ordet. Så var det också bestämt om dem"*** (1Pet 2:7-8, Ps 118:22, Jes 8:14). Som vi såg använde Jesus samma vers från Jesaja, när han talade om domen över dem som förkastade honom (Luk 20:17-18).

- **Guds utvalda folk i Kristus (1Pet 2:9-10)**

Vi vet att första Petrusbrevet var skrivet till både judar och hedningar, som trodde på Jesus Kristus. Därför var det överraskande när Petrus tog en vers som var given åt Israel och tillämpade den på församlingen: *"Men ni är ett utvalt släkte, ett kungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk för att förkunna hans härliga gärningar"* (1Pet 2:9, 2Mos 19:5). I Kristus är alltså församlingen Guds utvalda folk, vare sig vi är judar eller hedningar. Vi är hans prästfolk och vi har ett uppdrag att förmedla evangeliet om hans härliga gärningar till alla folk. Vi hedningar var verkligen inte Guds folk innan vi satte tro till Jesus Kristus: *"Ni som förr inte var ett folk är nu Guds folk, ni som inte hade fått barmhärtighet har nu fått barmhärtighet"* (1 Pet 2:10).